

COMPETÈNCIA, USOS I ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES DE LA SEGONA GENERACIÓ PENINSULAR A MALLORCA

Letícia García Gómez

ÍNDEX

I. INTRODUCCIÓ.....	2
1. OBJECTIUS	3
2. HIPÒTESIS	3
3. MARC TEÒRIC	4
3.1. <i>Contacte entre llengües i bilingüisme.....</i>	<i>4</i>
3.2. <i>Actituds.....</i>	<i>4</i>
3.3. <i>La segona generació peninsular .....</i>	<i>7</i>
4. LES DADES.....	8
4.1. <i>La mostra.....</i>	<i>8</i>
4.2. <i>Instruments.....</i>	<i>10</i>
4.3. <i>Codificació de les dades.....</i>	<i>11</i>
II. CARACTERÍSTIQUES LINGÜÍSTIQUES DE LA SEGONA GENERACIÓ PENINSULAR	12
1. COMPETÈNCIA LINGÜÍSTICA EN CATALÀ.....	12
2. USOS LINGÜÍSTICS	13
2.1. <i>Llengua emprada amb les 5 persones amb qui més et relaciones.....</i>	<i>13</i>
2.2. <i>Llengua emprada amb la parella del pare/mare.....</i>	<i>16</i>
2.3. <i>Llengua emprada amb els professors.....</i>	<i>17</i>
3. ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES.....	19
4. CONCLUSIONS	23
III. ANÀLISI DE VARIABLES	24
1. LA LLENGUA A L'ESCOLA.....	24
1.1. <i>Competència en català .....</i>	<i>24</i>
1.2. <i>Ús del català .....</i>	<i>27</i>
1.3. <i>Actituds i opinions sobre el català .....</i>	<i>28</i>
1.4. <i>Conclusions .....</i>	<i>30</i>
2. LLOC ON VIU	31
2.1. <i>Conclusions.....</i>	<i>31</i>
3. COMPETÈNCIA, ÚS I ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES	32
3.1. <i>Conclusions .....</i>	<i>33</i>
IV. CONCLUSIONS GENERALS.....	34
1. CARACTERÍSTIQUES DE LA SEGONA GENERACIÓ PENINSULAR	34
2. INFLUÈNCIA DE LA LLENGUA DE L'ESCOLA, EL LLOC ON VIUEN I LES ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES SOBRE EL COMPORTAMENT LINGÜÍSTIC	35
V. ANNEX	38
VI. BIBLIOGRAFIA	52

I. INTRODUCCIÓ

Els objectius principals del present estudi són per una banda, realitzar una anàlisi descriptiva de la competència, els usos i les actituds lingüístiques cap a la varietat catalana de un grup d'individus nascuts a Mallorca, de 12 i 13 anys, amb llengua materna castellà i fills de pares peninsulars que varen emigrar a l'illa abans del seu naixement. D'altra banda, el segon objectiu d'aquest estudi és determinar la influència que exerceixen sobre la competència, els usos i les actituds lingüístiques factors com la llengua a la escola o el lloc on viuen els individus.

La idea d'aquest treball té un origen molt personal, ja que jo mateixa seria objecte d'estudi i anàlisi, ja que comparteixo les característiques pròpies d'un individu de segona generació peninsular. Les hipòtesis, doncs, han estat realitzades segons el meu coneixement de la comunitat estudiada. Així i tot, cal remarcar que el fet de treballar amb una base de dades ja feta –projecte HUM 2006.05860/FILO– les anàlisis s'han vist limitats a les dades recollides.

Mallorca representava fins a mitjan segle XX una societat que es proveïa del sector primari, agricultura, i la població de la qual era en la seva majoria autòctona. No obstant això, aquesta situació va canviar en consolidar-se el turisme com a font principal dels ingressos econòmics de la illa. Les ofertes de treball que es van oferir van ser, en la majoria dels casos, el motiu pel qual individus de diferents llocs d'Espanya es van desplaçar a la illa, al principi a manera de treball temporal, però que posteriorment es va convertir en el seu lloc de residència habitual.

Aquest fet va provocar que la situació de contacte entre llengües s'accentués i aparegués una gran preocupació per part de lingüistes com Melià (1998) pel coneixement de la situació sociolingüística del grup peninsular resident a Mallorca, per poder predir i determinar quin era el comportament lingüístic d'aquesta població i, més important i representatiu encara, de la segona generació, per establir el grau de vitalitat de la llengua catalana i l'evolució de la transmissió lingüística generacional.

S'han realitzat diversos estudis que analitzen les qüestions referents a competències, usos i actituds lingüístiques de la població catalanoparlant a Catalunya (Badia i Margarit, 1969; Woolard, 1980; Doyle, 1993; Huguet i Suïls, 1998; Boix i Payrató, 1995; Torres, 2003; Gelabert i Mes, 2009), València (Ros, 1984; Blas Rierol, 1994) i Balears (Melià, 1997; Pieras, 1998; Villaverde, 2003). No obstant això, no són tants els estudis centrats únicament en el grup de població de la segona generació peninsular. Cal destacar a Catalunya el treball realitzat per Bastardas (1986) i a Mallorca el de Melià (1992).

L'estudi de Bastardas tracta d'analitzar la competència, usos i actituds lingüístiques de la segona generació peninsular a Vilafranca del Penedès. A més, tracta d'establir quins són alguns dels factors que influeixen en el que el mateix autor denomina "procés de bilingüització" d'aquesta generació. Quant al treball de Melià, realitza un estudi en el qual analitza conjuntament el comportament lingüístic de tres grups diferents: els fills de matrimonis autòctons, de Mallorca; els fills de matrimonis mixts; i els fills de pares nascuts en zones no catalanoparlants. Es tracta d'un estudi descriptiu en el qual es mostren els comportaments lingüístics d'aquests tres grups, posant l'accent en el tercer.

El present estudi aporta dades recents comparables amb els resultats de Melià de 1992, quant a la part descriptiva. No obstant això, inclou a més una anàlisi de la relació entre algunes variables com la llengua a l'escola, la competència, la zona on viuen, els usos i les actituds lingüístiques per comprovar la influència que exerceixen en els comportaments lingüístics d'aquesta generació. A més, quant a qüestions metodològiques, mentre que l'estudi de Melià no especifica la procedència dels pares dels individus de segona generació, aquest estudi delimita la seva anàlisi als individus nascuts a la illa fills de pares peninsulars de zones no catalanoparlants.

1. OBJECTIUS

Els objectius d'aquest treball són dos:

- Analitzar, de manera descriptiva, la competència, els usos i les actituds lingüístiques dels individus de segona generació peninsular de Mallorca.
- Analitzar la influència d'algunes variables sobre el grau de competència lingüística en català, la freqüència

2. HIPÒTESIS

Les hipòtesis presentades a continuació sorgeixen de l'observació i coneixement propi del comportament lingüístic dels individus de segona generació peninsular. S'espera que aquests individus siguin competents en català i que mostrin, generalment, una actitud positiva cap a aquesta varietat, ja que des de petits prenen consciència de la situació de bilingüisme en la qual viuen. Quant a la llengua usada com a llengua habitual, s'espera que hi hagi un predomini de la varietat castellana, ja que és la llengua transmesa pels pares, i usada amb tota la família.

Quant a les variables analitzades i la influència d'aquestes sobre el comportament lingüístic de la segona generació peninsular es plantegen les següents hipòtesis, que s'han vist limitades a la informació recollida en les enquestes:

La llengua a l'escola pot ser un dels factors que més influeixi en el grau de competència en català dels individus de segona generació peninsular. De fet, és a través de l'escola on es pren contacte directe i per primera vegada – en la majoria dels casos – amb la varietat catalana, per la qual cosa resulta interessant analitzar fins a quin punt aquest factor influeix en els comportaments lingüístics d'aquests individus. Juntament amb la llengua usada en els mitjans de comunicació i la llengua de les institucions, la llengua triada com a llengua vehicular a l'escola és un factor molt important des del punt de vista de la política lingüística, ja que és fonamental per al manteniment d'una llengua en les generacions més joves. De totes maneres, i des del meu punt de vista, al llarg de l'ensenyament, la influència de l'escola en el grau de competència lingüística en català va disminuint. És en els anys d'educació infantil i els primers d'educació primària en els quals els nens assimilen i aprenen la varietat catalana. Aquest pot ser el motiu pel qual els individus de 12 i 13 anys que reben les classes en castellà també es mostren competents per entendre, parlar, llegir i escriure català, ja que, encara que en aquest moment rebin les classes en castellà no tenim informació sobre la llengua utilitzada durant l'educació infantil. En tot cas, s'espera que els individus que tinguin el català com a llengua a l'escola tinguin una major competència lingüística en aquesta varietat. A més, també influirà aquesta variable en l'ús de la varietat catalana, ja que s'espera que els resultats reflecteixin una correlació que mostri que a major exposició del català a l'escola major ús d'aquesta varietat. Finalment, el català com a llengua a l'escola també afavorirà una actitud positiva dels individus cap a la varietat catalana.

La zona on viuen els individus pot influir en els seus comportaments lingüístics, ja que es poden distingir dos entorns diferenciats – zona urbana (Palma) i zona no metropolitana (Part Forana) -. Aquests dos entorns representen realitats semblants i diferents alhora, fet que podrà comportar conseqüències en els comportaments lingüístics dels seus habitants (Melià, 1998). El context referent al poble representa una realitat cultural i lingüísticament catalana, en la qual la majoria de la població és autòctona i té el català com a llengua materna. No obstant això, la realitat a la ciutat és molt diferent, a causa de la gran quantitat d'individus que allà habiten i la diversitat cultural i lingüística que existeix. S'espera que els individus que visquin en zones no metropolitanes tinguin una major competència en català, facin un major ús d'aquesta varietat i mostrin actituds positives cap a aquesta llengua.

S'espera també que la competència, l'ús i les actituds, variables depenents, es puguin inter-relacionar. Segons Cooper (1982: 11), l'adopció d'una nova llengua respon a quatre accions: *Awareness*, en la qual l'individu és conscient de l'existència de l'altra varietat i que aquesta pot ser usada per a alguna funció comunicativa en concret; *Evaluation*, en

la qual es genera en el parlant una actitud positiva o negativa cap a la utilitat personal d'aquesta varietat; *Proficiency*, en la qual l'individu està capacitat per utilitzar la llengua per comunicar-se; i *Usage*, en la qual el parlant usa de manera satisfactòria la varietat novament adquirida per a un situació comunicativa concreta. Actitud (*Evaluation*), competència (*Proficiency*) i ús (*Usage*) es poden interrelacionar.

Per tant, s'espera que el grau de competència lingüística en català d'aquests individus influeixi en les seves actituds i en el seu ús. A major competència en català, actituds més positives i major ús d'aquesta llengua.

L'ús que facin els individus de segona generació de la varietat catalana també afavorirà una actitud positiva cap a aquesta llengua. És a dir, s'espera que els individus que facin ús de la varietat catalana mostrin actituds positives cap a aquesta llengua.

Finalment, les actituds lingüístiques que presentin els individus també poden influir en el grau de competència i ús de la varietat catalana. Per tant, s'espera que els individus que mostrin actituds positives cap al català tinguin una competència major que els individus que mostrin actituds negatives. A més, també s'espera, a priori, que els individus que manifestin actituds positives cap a aquesta llengua en facin un ús major.

3. MARC TEÒRIC

3.1. Contacte entre llengües i bilingüisme

En situacions en què poblacions de diferents cultures i amb diferents varietats lingüístiques habiten un mateix territori és necessari establir algun sistema lingüístic productiu per a la comunicació entre tots dos grups. Aquesta comunicació es pot establir gràcies a l'ús d'una tercera llengua – llengua franca – que pogués ja existir, i que s'escull com a sistema de comunicació comuna; adquirint un dels grups la varietat lingüística de l'altre grup; o creant una nova varietat – llengua pidgin – a través de les simplificacions d'una de les varietats (Silva-Corvalán, 1989).

En tot cas, alguna forma de bilingüisme serà el resultat d'aquesta situació de contacte entre llengües, sempre que s'entengui el concepte de "bilingüisme" com "una adaptació dels individus a la presència de persones d'una altra llengua" (Lieberson, 1965: 132). El fet que existeixi un bilingüisme generalitzat entre poblacions en situació de contacte lingüístic és poc comú, perquè "quan el bilingüisme creix entre els A, la necessitat d'aprendre A se redueix per als B, ja que per als monolingües de B augmenta la possibilitat d'usar la seva llengua materna en la comunicació amb els parlants nadius de A." (Lieberson, 1970a: 10).

Enfront d'una situació de bilingüisme poden ocórrer tres desenllaços: es pot produir una substitució lingüística, com ocorre normalment a Estats Units, "cementiri de llengües estrangeres, en el qual el coneixement de les llengües maternes de centenars de grups immigrants rares vegades es perllonga més enllà de la tercera generació. A cap altre país és tan ràpid el procés d'assimilació lingüística ni el pas al monolingüisme" (Ports i Hao, 2001); pot tractar-se d'una situació definitiva, en la qual les dues varietats tenen assignats els seus àmbits i els individus són bilingües plens; finalment, els parlants d'una varietat poden optar per utilitzar una forma simplificada de la varietat de l'altre grup – *pidginization* –, i que sigui aquesta varietat la transmesa a les noves generacions (Lieberson, 1965: 133). L'estudi de la segona generació peninsular a Mallorca aportarà informació sobre la situació de bilingüisme que es dona a l'illa entre la varietat catalana i la castellana.

3.2. Actituds

En el present estudi s'ha considerat l'actitud com a possible factor influent en la competència i l'ús lingüístics. De fet, l'anàlisi de les actituds lingüístiques forma una part important en la sociolingüística actual (Giles i Bourhis, 1977) i és un factor decisiu per a l'explicació de la competència i els usos lingüístics d'una comunitat de parla concreta. A més,

"les actituds dels parlants s'han considerat en el camp de la sociolingüística com un índex de primera magnitud per determinar l'evolució de les llengües quant a ús i funcions" (Pieras, 1998).

Des dels anys 30 amb l'Escola de Praga (Rubin 1973, 8) es va començar a reparar especial atenció a les actituds socials en relació amb la llengua, però a dia d'avui encara no existeix unanimitat quant a la definició de l'actitud. Propostes com la de Fasold, determinen que el concepte "actitud" recull informacions sobre què opinen els parlants sobre les seves varietats lingüístiques, sobre els parlants d'aquestes varietats i sobre el futur d'aquestes (Fasold, 1984: 176). Una definició global és la de l'actitud com un índex o factor ja sigui de conducta, cognitiu o afectiu, que mesura les reaccions avaluadores cap a una varietat lingüística o cap als parlants d'aquesta (Ryan, Giles i Sebastian 1982, 7). A més, les actituds "poden contribuir poderosament a la difusió dels canvis lingüístics, a la definició de les comunitats de parla [...] i, en general, a una sèrie àmplia de fenòmens estretament relacionats amb la variació lingüística en la societat" (Blas Rierol, 1994: 143).

Es pot realitzar una primera distinció social dins del concepte "actitud": actituds oficials o institucionals i actituds individuals o socials. Les primeres es refereixen a la ideologia de l'elit situada en el poder, i pot donar lloc a disposicions legals referents als drets lingüístics, oficialitat de les llengües i a la distribució de funcions en situacions de contacte (Cobarrubias 1983: 71). D'altra banda, les actituds individuals o socials són les que adopta el parlant o el conjunt de parlants cap a una varietat i els parlants d'aquesta. Dins de les actituds de tipus individual o social existeixen dues possibles definicions: les mentalistes i les conductistes. Des del punt de vista mentalista es caracteritza l'actitud com "un estat de disposició" (Allport, 1967), "una variable que intervé entre un estímul que afecta a la persona i la seva resposta a ell" (Agheysi i Fishman, 1970: 138; Cooper i Fishman, 1975:7). No obstant això, aquest tipus d'actituds presenta el problema de no poder ser observades directament, ja que ocorrien de manera interna. Quant a les definicions conductistes, basen el seu estudi en les respostes que els parlants donen a certes situacions socials, de manera que sí poden ser estudiades directament. Encara així, existeix també un inconvenient en aquest cas, i és que segons la definició conductista, les actituds no prediuen cap conducta (López Morales, 1993), sinó que la reflecteixen en elles mateixes.

Paral·lelament al terme "actitud" apareixen altres termes com a "consciència lingüística", "saber lingüístic", "ideologia lingüística". Aquests termes tenen en comú la connexió que s'estableix entre el coneixement d'un comportament lingüístic i la seva valoració (Kremnitz 1993, 101). No obstant això, alguns autors distingeixen el concepte "actitud" de "ideologia", "motiu", "tret", "creença", "concepte", "construcció" i "opinió" (Baker 1992, 13-15). Com afirma Pieras "el característic de les actituds és que contenen reaccions afectives, poden trobar-se en estat latent, poden expressar-se de manera no verbal, poden produir impulsos, es refereixen a un objecte específic i són susceptibles de canvi" (Pieras, 1998). Les creences poden basar-se en la realitat, però en gran mesura no apareixen motivades empíricament, al contrari del que ocorre amb les actituds, que sí són conseqüència d'una realitat (M. López Morales, 1998: 231-257 i Shaw i Wright, 1967). Encara així, totes aquestes qüestions terminològiques poden explicar-se, segons Baker, depenent de la tradició investigadora que s'adopti (Baker 1992, 14-15).

Existeixen tres components bàsics en l'actitud: la creença o base cognitiva per a l'avaluació; la resposta afectiva o avaluadora; i la conducta o reflex observable de l'avaluació (Ryan, Giles i Sebastian 1982: 7). També se'ls assigna la terminologia de component cognitiu, afectiu i d'acció (Baker 1992: 10). La base cognitiva fa referència a les creences o idees sobre el parlant, a més de la seva assignació a un grup social determinat que l'oïdor estableix segons la varietat usada pel primer (Cargile, Giles, Ryan i Bradac, 1994: 221). El component afectiu es refereix a les apreciacions valoratives que estableix l'oïdor sobre una varietat, encara que no la conegui i no pugui establir una relació des del punt de vista cognitiu (Cargile et al. 221). El component d'acció representa la combinació dels elements cognitiu i afectiu i mostra una predisposició de l'individu cap a algun tipus de conducta (Cargile et al. 221).

Quant a aquests tres components de l'actitud, existeix una crítica cap a les dades recollides a través d'enquestes sobre la relació establerta entre l'actitud i la conducta real dels individus, essent la segona conseqüència de la primera (Schuman 1987: 26). Enfront d'aquesta crítica es postulen diferents explicacions. En primer lloc, es reconeix la possible existència d'incongruències entre l'actitud i la conducta d'un individu, ja que les actituds influeixen sobre la conducta però no es postula com a únic factor determinant (Gardner 1982: 132). Una altra teoria postula que l'error resideix en el mesurament tradicional de les actituds, que no depenen d'un sol acte, sinó de criteris d'actes múltiples (Fishbein i Ajzen, 1974: 61). En tercer lloc, una altra possible explicació a les incongruències existents entre actitud i conducta ve donada per la falta de fiabilitat dels actes simples de conducta, fet que podria corregir-se tenint en compte múltiples indicadors que determinen un tipus concret de conducta (Shuman, 1987: 26). Finalment, i seguint la línia de Gardner, s'afirma l'existència d'una clara relació entre aquests dos fenòmens, sempre tenint en compte que l'actitud no és l'únic factor que influeix en la conducta, sinó que s'ha de valorar a més de l'actitud la influència sobre la conducta de les normes socials, el caràcter específic de l'individu i el grup extern (Cargile et al. 1994: 222).

Cal destacar la relació existent entre les actituds i l'adquisició de segones llengües (Gardner i Lambert, 1972), en la qual s'afirma que les actituds poden afectar directament en les llengües parlades en una comunitat en concret, ja que determinaran que una llengua es mantingui, es desplaci, mori o es revitalitzi. Es consideren les actituds i les motivacions com a factors que influeixen en el desenvolupament del bilingüisme individual.

Les motivacions poden ser de dos tipus:

1. La motivació instrumental fa referència al fet que els parlants consideren positiu aprendre una llengua pels beneficis d'èxit personal i estatus que li proporcionarà. Es tracta de la visió d'una varietat com a mitjà per millorar la posició en l'escala socioeconòmica. Està relacionada amb la necessitat d'aconseguir assoliments (Baker 1992: 32).
2. La motivació integrativa reflecteix el desig del parlant per formar part de la societat en la qual es parla la varietat, per així sentir-se membre de la mateixa i integrar-se.

L'actitud d'un individu reflecteix, per tant, la major o menor atribució de prestigi d'una varietat lingüística concreta, i per tant, es postula com a indicador de les possibilitats de supervivència d'aquesta varietat. El tractament de l'actitud dels parlants com a variable explicativa en casos de conflicte lingüístic reflectirà la situació de decadència o perill en la qual es troba aquesta llengua (Baker 1992: 34).

Quant a la manera de recollir la informació sobre les actituds, existeixen tres possibles mètodes: l'anàlisi de contingut del tractament social, el mesurament directe i el mesurament indirecte (Ryan, Giles i Sebastian, 1982: 7). El primer analitza les actituds que tenen les institucions sobre una varietat lingüística. Per dur a terme les tècniques per a aquest tipus d'anàlisi no és necessària la petició explícita de l'opinió del participant, ja que es duen a terme a través de l'observació, estudis etnogràfics, anàlisis de documents literaris, periodístics, etc. (Cargile et al. 1994: 212). El mesurament directe, dut a terme en aquest estudi, consisteix en la recollida de la informació sobre les actituds dels individus sobre una varietat determinada, el bilingüisme, l'avaluació dels grups socials que utilitzen una varietat concreta a través de preguntes escrites o orals mitjançant un qüestionari o una entrevista (Ryan, Giles i Sebastian, 1982: 7). Finalment, el mètode indirecte tracta d'obtenir les actituds dels individus sobre una sèrie de parlants de dues o més llengües. Les tècniques que s'utilitzen són les de parells falsos, observador-participant, anàlisi de contingut i estudis de cas (Carranza, 1998:81).

3.3. La segona generació peninsular

Aquest estudi enfoca l'anàlisi de la competència, usos i actituds lingüístiques de la segona generació peninsular que ha nascut a Mallorca. Aquest tipus d'individu té sentiments oposats entre la cultura i llengua dels seus pares i la del lloc en el qual neixen i viuen, "és català, però no parla la llengua. [...] s'adona que la seva situació és ambigua" (Siguán, 1968: 67). Encara així, quant al seu comportament lingüístic, s'adapten ràpidament a la dicotomia llar/comunitat (Mackey 1976:379). En ocasions, la barreja interior dels trets propis de les dues cultures genera en aquests individus un conflicte d'identitat i procedència (Lambert, 1977: 31).

Estudis realitzats per Child (1943) i Gardner i Lambert (1972) conclouen tres tipus de reaccions dels individus de segona generació enfront de la cultura dels pares i la cultura de la zona en la qual ells han nascut. En primer lloc, pot succeir que els individus no acceptin la cultura pròpia dels seus pares i la seva família, adaptant-se al màxim a la cultura del lloc en el qual han nascut; pot succeir també el cas contrari, en el qual aquests individus rebutgin la cultura del lloc de naixement, en aquest cas la llengua i cultura catalanes, i adoptin únicament la tradició cultural de la llar; finalment, es pot generar en ells un sentiment d'inseguretat sobre la pròpia procedència ètnica, provocant el rebuig cap a la reflexió sobre aquest tema.

El grup social dels individus de segona generació peninsular forma una part important de la població de Mallorca. Per aquest motiu, el seu comportament lingüístic és significatiu per determinar i garantir la situació de bilingüisme de l'illa. Segons els estudis realitzats fins al moment, els individus de segona generació immigrant de Vilafranca del Penedès (Bastardas: 1986) no mostren una actitud negativa cap a la varietat catalana. A més, fan ús del català en àmbits formals, com l'escola, però disminueix en contextos informals. D'altra banda, aquests individus mostren una competència elevada quant al coneixement passiu del català (91%), encara que els resultats no són tan positius per a la varietat catalana quant a la competència activa (50%). Quant als factors que influeixen en el "procés de *bilingüització*" d'aquesta generació cal destacar sis: el sexe – les dones mostren major tendència al bilingüisme –; la competència lingüística activa dels pares; l'edat d'arribada o el temps que porten vivint a la zona d'acolliment per als pares; l'escola – encara que necessita d'altres factors externs per a la *coloquialització* completa de l'individu –; els amics; i la composició del context residencial de l'individu.

L'estudi de Melià (1992) sobre la llengua i els immigrants de segona generació a Mallorca corrobora les dades aportades per Bastardas. Els individus de segona generació immigrant no fan ús, pràcticament, del català encara que sí que manifesten tenir un alt grau de competència en aquesta varietat. Quant als factors que influeixen en l'elecció de la llengua d'ús, Melià destaca la tendència d'aquests individus a adaptar-se a la llengua de l'interlocutor, sobretot si es tracta de persones majors o si tenen algun tipus d'autoritat sobre l'individu (alumnes), sense deixar de banda la influència d'un entorn *catalanizat* a favor de l'ús del català.

A través del present estudi es podran establir comparacions amb els resultats aportats per Bastardas a Vilafranca del Penedès i de Melià a Mallorca l'any 1992. En aquest cas, es pretén realitzar una anàlisi descriptiva, en primer lloc, a mode de l'estudi realitzat per Melià, però també establir, igual que en l'estudi de Bastardas (1986), la influència de la llengua a l'escola i la zona en la qual viuen els individus sobre el seu comportament lingüístic. A més, s'establirà la interrelació entre la competència, els usos i les actituds lingüístiques en català d'aquests individus, per tal d'aportar nova informació sobre els factors que influeixen en els comportaments lingüístics d'aquesta generació.

4. LES DADES

4.1. La mostra

Les dades utilitzades per a l'estudi formen part del *Projecte Resocialització i llengües: els efectes lingüístics del pas de l'educació primària a secundària (RESOL)*. Es tracta d'un projecte finançat pel Ministeri d'Educació i Ciència (*HUM 2006.05860/TALL*), l'investigador principal del qual és el Dr. F. Xavier Vila i Moreno, de la Universitat de Barcelona.

La mostra completa consta d'un total 948 enquestes recollides durant l'any 2008 a alumnes de 6è de primària de diverses escoles de Palma i Inca i, a l'any següent, 2009, a aquests mateixos alumnes cursant 1r d'ESO a les mateixes escoles o respectius instituts (públics i concertats). La intenció del projecte RESOL és comprovar els efectes lingüístics del pas de l'educació primària a l'educació secundària.

Per a l'estudi de la competència, usos i actituds lingüístiques de la segona generació peninsular a Mallorca, he seleccionat de la mostra total de 948 individus els que compleixen les següents característiques:

- Origen de la mare: zona peninsular o insular de parla no catalana.
- Origen del pare: zona peninsular o insular de parla no catalana.
- Llengua materna: castellà
- Lloc de naixement: Mallorca
- Nivell: 6è de primària i 1r d'ESO.

D'aquesta manera, i prenent consciència del reduït de la mostra, la base de dades definitiva dóna lloc a un total de 58 casos/individus de segona generació peninsular nascuts a Mallorca.

Per assegurar que la mostra dels individus representants de 1r d'ESO no eren els mateixos que els enquestats l'any anterior en 6è de primària en els mateixos centres s'ha realitzat la següent selecció: el total de 65 individus era la barreja dels alumnes de 6è i 1r d'ESO. Com aprofitar al màxim les dades sense utilitzar les enquestes d'un mateix individu en anys diferents? En tractar-se d'una mostra relativament petita, s'ha distingit a cada individu segons el nom del germà gran. D'aquesta manera, els alumnes que en 6è i 1r d'ESO donaven com a resposta el mateix nom respecte al germà gran, únicament se'ls ha considerat com a representants de 1r d'ESO, ja que d'aquest curs el percentatge d'enquestats és menor, i així s'igualava el nombre d'entrevistats de tots dos cursos. D'aquesta manera, les dades corresponen a individus diferents tant de 1r d'ESO com de 6è de primària de diferents escoles de Palma i zona no metropolitana.

La Taula 1 mostra la divisió dels individus segons el curs acadèmic: 55,2% de 6è de primària i el 44,8% de 1r d'ESO.

TAULA 1. Nombre d'individus segons el curs acadèmic		
<i>Curs</i>	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
6è Primària	26	44,8%
1r ESO	32	55,2%
Total	58	100%

Quant al sexe dels individus, i com reflecteix la Taula 2, hi ha una major representació dels homes, 65% que de les dones, 34%. Aquests percentatges no són intencionats, ja que com s'ha explicat abans, es tracta de la selecció dels individus amb les característiques pròpies de la segona generació peninsular que es trobaven en un grup major —el de 948 enquestes.

TAULA 2. Nombre d'individus segons el gènere		
<i>Sexe</i>	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Dona</i>	20	34,5%
<i>Home</i>	38	65,5%
<i>Total</i>	58	100%

Els individus enquestats viuen majoritàriament a Palma, 62,5%, encara que també hi ha alumnes procedents de pobles, 37,5%, com Calvià, Marratxí, Inca, Lloseta i Mancor de la Vall. Aquestes dades es reflecteixen en la Taula 3.

TAULA 3. Nombre d'individus segons la zona de residència		
<i>Lloc de residència</i>	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Ciutat</i>	35	62,5%
<i>Poble</i>	21	37,5%
<i>Total</i>	56	100%

Encara així, els alumnes que viuen en pobles centrals i amb les característiques pròpies del poble rural de Mallorca, com Lloseta i Mancor de la Vall són molt pocs i, per tant, no representatius. D'altra banda, els pobles com Calvià i Marratxí són confrontants a la ciutat de Palma, per la qual cosa els individus que viuen allà tenen fàcil accés a la ciutat i el context en el qual viuen és molt similar a aquesta. Ocorre el mateix amb Inca, un dels pobles més habitats de Mallorca, considerat pràcticament ciutat, i en el qual la interculturalitat predomina.

TAULA 4. Nombre d'individus segons la població de residència		
<i>Població de residència</i>	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
Calvià	1	1,8%
Inca	10	17,9%
Lloseta	7	12,5%
Mancor de la Vall	1	1,8%
Marratxí	2	3,6%
Palma	35	62,5%
Total	56	100%

Amb això vull dir que, encara que el factor del lloc en el qual viuen els individus es considera un dels condicionants en la competència, usos i actituds dels individus de segona generació, les dades recollides en la base de dades utilitzada no representa el contrast entre ciutat i poble de Mallorca. Seria molt interessant en futurs estudis recollir mostres representatives de tots els pobles de Mallorca, i que aquesta mostra fos proporcional a la mostra recollida a Palma, per poder així realitzar correlacions i comparacions de manera fiable i verídica.

Encara que no s'ha tingut en compte com a factor, els individus enquestats provenien de diferents col·legis i instituts, públics i concertats, com a mostra la Taula 5.

TAULA 5. Nombre d'individus segons el centre escolar		
<i>Centre</i>	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
C.C. La Salle	19	32,8%
C.C. Pius XII	2	3,4%
C.P. Es Puig	3	5,2%
C.P. Eugeni López	6	10,3%
C.P. Jaume I	2	3,4%
C.P. Llevant	1	1,7%
C.P. Ponent	2	3,4%
C.P. Santa Catalina	1	1,7%
C.P. Son Pizà	7	12,1%
C.P. Sant Vicenç de Paul	1	1,7%

IES Berenguer d'Anoia	4	6,9%
IES Joan Alcover	3	5,2%
IES Pau Casesnoves	7	12,1%
Total	58	100%

4.2. Instruments

L'instrument utilitzat per a la recollida de dades ha estat el *Qüestionari de resocialització i pràctiques culturals*, dissenyat exclusivament pel grup d'investigació del projecte RESOL, i que té com a objectiu recollir les dades personals de l'alumnat; les seves competències en la llengua catalana, castellana i altres varietats; reflectir les seves actituds sobre aquest tema; mostrar els seus hàbits quant a mitjans de comunicació i reflectir els seus usos lingüístics.

Els alumnes van completar les enquestes en els seus respectius centres educatius i de manera anònima. Aquest fet afavoreix la sinceritat de les seves respostes, sobretot les que fan referència a les opinions o actituds lingüístiques.

Per a l'anàlisi del grau de competència lingüística en català dels individus de segona generació s'han utilitzat les respostes a la pregunta 26:

- *Puntua de 0 a 10 la teva capacitat d'entendre, parlar, llegir i escriure el català i el castellà.*

Les respostes han estat agrupades en els següents nivells: Malament (0-4), Amb dificultat (5-6) i Bé (7-10).

Per a l'anàlisi dels usos lingüístics el qüestionari presenta la següent pregunta:

- *Pensa un moment en les coses que fas al llarg de la setmana. Escriu a la primera i segona columnes de la taula el nom de les 20 persones amb qui més et relaciones. Un cop escrits els noms, respon a les altres preguntes: En quina llengua hi parles tu, amb aquesta persona?*

Per la forma com s'han recollit les dades referent als usos lingüístics resulta difícil analitzar-les, ja que les respostes han estat codificades per separat. És a dir, s'han codificat 20 variants diferents, referents a cadascuna de les persones a les quals feien referència els individus. Per aquest motiu, en analitzar tan sol una variant, se centra l'atenció en l'ús que fan els individus amb una sola persona. L'ideal hagués estat realitzar la pregunta de manera general, o codificar les dades de manera que es pogués extreure el percentatge de català i castellà que utilitzen els individus de manera global. Davant d'aquesta dificultat, i en comptar amb la base de dades ja codificada en SPSS m'he adaptat a ella i he seleccionat com a representació dels usos lingüístics les respostes referents a la cinquena persona que van escriure els individus, ja que, com indiquen ells mateixos en el qüestionari, representa la llengua utilitzada amb amics i no tant amb familiars, com les quatre primeres, que reflectien les quatre persones amb les quals es relacionaven amb més freqüència.

D'altra banda, han estat analitzats també els usos lingüístics dins de l'aula, concretament amb els professors. Per a la recollida d'aquestes dades s'han utilitzat les preguntes 28 i 29 del qüestionari:

- *A classe, sense comptar les classes de català, castellà i idiomes, tu en general en quina llengua parles amb els professors?*
- *A classe, sense comptar les classes de català, castellà i idiomes, els professors en general en quina llengua et parlen?*

Quant a les actituds, la pregunta 35 del qüestionari proposa que els alumnes avaluin les afirmacions següents amb un "sí" si estan d'acord o amb un "no" si no ho estan:

1. *Em sembla bé que tots els nins i nines de Mallorca estudiïn català*

2. *És desagradable aprendre el català*
3. *No serveix de res aprendre el català perquè segurament no el faré servir mai*
4. *Hauríem d'esforçar-nos més per utilitzar el català*
5. *És més important aprendre anglès o francès que no català*
6. *M'agrada sentir parlar en català*
7. *Visc a Mallorca i per això he de conèixer, estudiar y parlar el català*
8. *A Mallorca, el català, tan sols l'haurien d'estudiar els mallorquins*
9. *El català és una llengua que sona malament*
10. *M'agrada parlar en català*

Altres factors que han estat analitzats en aquest estudi són la llengua a l'escola i la zona en la qual viuen els individus. Per a la zona en la qual viuen, els individus han contestat a la senzilla pregunta de *En quin poble o ciutat vius?* Quant a la llengua en la qual reben les classes, també s'ha optat per la informació que donen els individus, en lloc de regir-nos per la llengua vehicular de cada centre, ja que la informació aportada pels alumnes reflecteix la realitat. Aquests havien de respondre a la següent pregunta:

- *Pensa en els anys que has anat a l'escola. Sense comptar les classes de català, castellà i altres idiomes, en quina llengua t'han fet les classes?*

4.3. Codificació de les dades

Per a la codificació i anàlisi de les dades recollides s'ha utilitzat el programa estadístic informàtic SPSS, *Statistical Package for the Social Science*, que permet la introducció de variables socials i lingüístiques per a la posterior anàlisi mitjançant tècniques de covariació.

A continuació es presenten els dos grans apartats del present estudi. En primer lloc, l'anàlisi de les característiques lingüístiques de la segona generació peninsular, seguit de l'anàlisi de la influència que exerceixen la llengua a l'escola, la zona en la qual viuen els individus, el grau de competència, els usos i les actituds lingüístiques d'aquests individus cap al català en els seus comportaments lingüístics.

II. CARACTERÍSTIQUES LINGÜÍSTIQUES DE LA SEGONA GENERACIÓ PENINSULAR

1. COMPETÈNCIA LINGÜÍSTICA EN CATALÀ

Per a la recollida de dades de la competència lingüística en català se'ls plantejava als individus en el qüestionari un exercici en el qual havien de puntuar del 0 al 10 la seva capacitat d'entendre, parlar, llegir i escriure el català. És interessant veure les diferències que existeixen entre les quatre competències, i determinar així quines habilitats són les que generen més dificultats als individus de segona generació. D'altra banda, i com era d'esperar, ja que els individus de segona generació han nascut a Mallorca i dediquen, com a mínim, quatre hores a la setmana a l'estudi del català en el col·legi o institut, la majoria dels individus manifesta tenir un alt grau de desenvolupament de les quatre habilitats, per la qual cosa són individus amb una bona competència lingüística en català.

a. Capacitat d'entendre català

TAULA 6. Nombre d'individus segons la capacitat d'entendre català		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Bé</i>	51	91,1%
<i>Amb dificultat</i>	4	7,1%
<i>Malament</i>	1	1,8%
<i>Total</i>	56	100%

El 91,1% dels individus de segona generació peninsular afirma entendre bé el català, mentre que el 7,1% diu tenir dificultats. D'altra banda, tan sols un individu afirma no entendre'l.

b. Capacitat de parlar català

TAULA 7. Nombre d'individus segons la capacitat de parlar català		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Bé</i>	43	82,7%
<i>Amb dificultat</i>	7	13,5%
<i>Malament</i>	2	3,8%
<i>Total</i>	52	100%

La gran majoria, el 82,7% se sent capaç de parlar el català. No obstant això, un 13,5% diu tenir dificultats i tan sol un 3,8% diu no saber parlar-ho.

c. Capacitat de llegir català

TAULA 8. Nombre d'individus segons la capacitat de llegir català		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Bé</i>	48	94,1%
<i>Amb dificultat</i>	1	2%
<i>Malament</i>	2	3,9%
<i>Total</i>	51	100%

El 94,1% creu que pot llegir bé en català, el 2% diu tenir alguna dificultat, i el 3,9% diu no saber llegir-ho.

d. Capacitat d'escriure català

TAULA 9. Nombre d'individus segons la capacitat d'escriure català		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Bé</i>	39	75%

<i>Amb dificultat</i>	11	21,2%
<i>Malament</i>	2	3,8%
<i>Total</i>	52	100%

Quant a la competència lingüística d'aquests individus en castellà, la seva llengua materna, tots afirmen sentir-se capaços de parlar-la i entendre-la, ja que evidentment han après aquesta llengua des de petits a casa i és la llengua que dominen, almenys, en el nivell oral. Tan sols manifesta dificultat 1 de cada 53 parlants quant a llegir i escriure, ja que són les habilitats que normalment no es desenvolupen a casa, sinó a l'escola i que poden presentar algunes dificultats als alumnes.

A partir de les dades mostrades anteriorment es pot concloure que els individus de segona generació peninsular se senten més capaços de llegir en català que d'entendre-ho de manera oral en una conversa. Però, tenen més dificultats per parlar aquesta llengua i, sobretot, per escriure-la. Per tant, es confirma el fet que existeixen diferències entre el coneixement passiu i el coneixement actiu d'una llengua (Weinreich, 1968: 86), ja que les capacitats més desenvolupades són les que pertanyen al coneixement passiu (llegir i entendre) i, en segon lloc, les habilitats que pertanyen al coneixement actiu (parlar i escriure). En tot cas, la gran majoria dels individus mostren una bona capacitat per llegir (94,1%), entendre (91,1%), parlar (82,7%) i escriure (75%) en la varietat catalana.

2. USOS LINGÜÍSTICS

2.1. Llengua emprada amb les 5 persones amb qui més et relaciones

Per a la recollida de dades sobre els usos lingüístics se'ls plantejava als individus una taula per completar amb els 20 noms de les persones amb les quals més es relacionaven. A més dels noms, havien d'escriure el tipus de relació que mantenien amb aquesta persona, el grau de freqüència de la seva relació i la llengua que parlaven amb aquesta persona. Segons les dades, els primers deu noms que apareixen en la llista es corresponen amb els usos lingüístics amb les persones amb les quals mantenen molta o bastant relació. Els resultats no mostren cap comportament molt distant a l'esperat, ja que la majoria dels alumnes segueix fent ús del castellà per comunicar-se amb la resta. Encara així, cal pensar que el context social en el qual es mouen aquests individus és molt limitat, i que les relacions que mantenen diàriament són amb les persones a les quals coneixen des de petits. Aquests nens, en un primer contacte amb el seu entorn fora de la família (l'escola) mantenen la seva llengua materna, el castellà, i aquesta és la llengua que instauren des del principi de la relació amb els seus amics de l'escola com a llengua de comunicació entre tots dos. Aquests individus segueixen immersos en el context escolar fins als 16 anys, envoltats pràcticament sempre de gent coneguda amb la qual ja han establert les pautes de comunicació i amb els quals sempre han parlat en castellà. Per aquest motiu, és difícil que els individus de segona generació de 12 i 13 anys facin ús del català per comunicar-se amb les persones amb les quals més es relacionen, ja que normalment aquestes persones formen part de la seva vida des de la seva infància i la llengua que s'ha pres com a comuna és el castellà. Encara així, podem veure alguna tendència, o intuir què passarà quan aquests individus acabin l'institut i vagin a la universitat, o quan comencin la seva vida laboral i hagin de relacionar-se amb gent nova, quina llengua serà llavors la que utilitzaran com a llengua de comunicació? Seria necessari elaborar un altre estudi que analitzés els usos lingüístics dels individus de segona generació en edat adulta. Ara com ara, es mostren en aquest apartat, els resultats referents als usos dels individus alumnes de primària i secundària.

A continuació, es mostren cinc quadres que representen les dades sobre els usos lingüístics dels individus de segona generació amb les cinc persones amb les quals més es relacionen:

TAULA 10. Llengua parlada amb les vint persones amb qui més es relacionen: primera persona						
	<i>Pares</i>	<i>Germans</i>	<i>Amics</i>	<i>Monitor</i>	<i>Cosins</i>	<i>Total</i>
<i>Català i castellà</i>	3 50% 30%	1 16,7% 16,7%	2 33,3% 6,3%	0	0	6 12%
<i>Castellà</i>	7 15,9% 70%	5 11,4% 83,3%	30 68,2% 93,8%	1 2,3% 100%	1 2,3% 100%	44 88%
<i>Total</i>	10 20%	1 12%	32 64%	1 2%	1 2%	50

El 64% dels casos esmentats en primer lloc com a persones amb les quals es relacionen els individus de segona generació amb major freqüència són els amics. De tots aquests, la gran majoria, el 68,2% diu parlar en castellà amb els amics, mentre que el 33,3% diu usar el català i el castellà indistintament. Cal destacar el fet que no apareix en cap cas la comunicació duta a terme únicament en català, i que amb les persones amb les quals parlen català i castellà són els pares, germans i amics. Resulta estrany que apareguin els pares com a interlocutors tant en castellà com en català, però pot tractar-se de casos aïllats, ja que la gran majoria dels individus, el 70%, diu parlar castellà amb aquests. El castellà es manifesta com a llengua majoritària en els actes de comunicació entre els individus i les persones que conformen el seu context més proper.

TAULA 11. Llengua parlada amb les vint persones amb qui més es relacionen: segona persona								
	<i>Pares</i>	<i>Parella</i>	<i>Germans</i>	<i>Amics</i>	<i>Monitor</i>	<i>Oncles</i>	<i>Cosins</i>	<i>Total</i>
<i>Català i castellà</i>	2 40% 25%	0	0	3 60% 8,6%	0	0	0	5 10%
<i>Castellà</i>	6 13,3% 75%	1 2,2% 100%	3 6,7% 100%	32 71,1% 91,4%	1 2,2% 100%	1 2,2% 100%	1 2,2% 100%	45 90%
<i>Total</i>	8 16%	1 2%	3 6%	35 70%	1 2%	1 2%	1 2%	50 100%

Quant a les dades sobre les persones amb les quals es relacionen amb major freqüència i que els individus han esmentat en segon lloc, de nou destaca l'absència del català com a llengua d'ús. S'aprecia, de nou, com en un 8,6% dels casos els individus de segona generació utilitzen el català per dirigir-se als seus amics, encara que segueixen decantant-se pel castellà en un 91,4% dels casos. Apareix de nou un 25% (dos casos) referent als pares, encara que majoritàriament, en un 75%, la comunicació amb els progenitors es produeix en castellà. Amb la resta de persones, parella, germans, monitor, oncles i cosins, la comunicació s'estableix en castellà.

TAULA 12. Llengua parlada amb les vint persones amb qui més es relacionen: tercera persona							
	<i>Pares</i>	<i>Germans</i>	<i>Amics</i>	<i>Monitor</i>	<i>Cosins</i>	<i>Padrins</i>	<i>Total</i>
<i>Català</i>						1 100% 100%	1 2,1%
<i>Català i castellà</i>	1 12,5% 25%	0	3 37,5% 37,5%	4 50% 13,3%	0	0	8 100% 16,7%
<i>Castellà</i>	3 7,7% 75%	1 2,6% 100%	5 12,8% 62,5%	26 66,7% 86,7%	3 7,7% 100%	0	39 100% 81,3%
<i>Total</i>	4 8,3%	1 2,1%	8 16,7%	30 62,5%	3 6,3%	1 2,1%	48 100%

No és fins a les persones que se situen en tercer lloc en la llista de freqüència on apareix el català com a llengua d'ús en 1 dels 48 casos, concretament en la comunicació amb la padrina. Mancada informació per poder aprofundir en aquest aspecte, ja que la base de dades utilitzada tan sols ens proporciona informació directa sobre la llengua que utilitzen els individus amb els seus pares i germans, però no amb els seus padrins. Aquest pot ser un cas aïllat, un individu de segona generació nascut a Mallorca, fill de pare i mare peninsulars, fills de mallorquins emigrats a la península. D'altra banda, es manté l'ús de les dues llengües amb els amics en un 13,3% dels casos, encara que hi predomina l'ús del castellà com a llengua habitual.

TAULA 13. Llengua parlada amb les vint persones amb qui més es relacionen: quarta persona									
	<i>Pares</i>	<i>Parella del pare/mare</i>	<i>Altres familiars</i>	<i>Parella</i>	<i>Germans</i>	<i>Amics</i>	<i>Oncles</i>	<i>Cosins</i>	<i>Total</i>
<i>Català i castellà</i>	0	0	0	0	0	6 100% 18,2%	0	0	6 100% 12,5%
<i>Castellà</i>	4 9,5% 100%	1 2,4% 100%	1 2,4% 100%	1 2,4% 100%	4 9,5% 100%	27 64,3% 81,8%	2 4,8% 100%	2 4,8% 100%	42 100% 87,5%
<i>Total</i>	4 9,5%	1 2,1%	1 2,1%	1 2,1%	4 8,3%	33 68,8%	2 4,2%	2 4,2%	48 100%

En quart lloc, i seguint la regla mostrada fins al moment, és a l'entorn dels amics en el qual els individus diuen utilitzar ambdues llengües (12,5%), mentre que en tots els altres casos, afirmen utilitzar el castellà.

TAULA 14. Llengua parlada amb les vint persones amb qui més es relacionen: cinquena persona						
	<i>Pares</i>	<i>Germans</i>	<i>Amics</i>	<i>Monitor</i>	<i>Professorat</i>	<i>Total</i>
<i>Català</i>	0	0	2 66,7% 4,8%	0	0	3 100% 6,1%
<i>Català i castellà</i>	0	1 14,3% 50%	5 71,4% 11,9%	0	1 14,3% 100%	7 100% 14,3%
<i>Castellà</i>	3 7,7% 100%	1 2,6% 50%	35 89,7% 83,3%	0	0	39 100% 79,6%
<i>Total</i>	3 6,1%	2 4,1%	42 85,7%	1 2%	1 2%	49

Finalment, i en cinquè lloc, apareix el català com a única llengua de comunicació amb els amics en un 4,8% dels casos. Encara així, el castellà es manté estable com a llengua de comunicació amb els amics i familiars més propers.

2.2. Llengua emprada amb la parella del pare/mare

Una de les persones amb la qual el nin pot establir nous patrons de comunicació és la parella del seu pare o de la seva mare, sobretot si es coneixen a una edat avançada del nin i no a una edat molt primerenca (0-3 anys), quan el nin encara coneix únicament el castellà com a llengua d'ús. Les dades mostren un ús d'ambdues llengües en algunes ocasions, però segueix predominant l'ús del castellà. Possiblement, les parelles dels pares i mares dels individus, ja siguin catalanoparlants o no, decideixen adaptar la seva varietat a la del nin, per així aconseguir major empatia i acceptació. També és possible que es tracti de parelles que coneixen als nins des d'edats molt primerenques i, per tant, han mantingut la varietat materna del nin, per comunicar-se amb ells amb major facilitat. També cap la possibilitat que les parelles dels pares també siguin castellanoparlants, per la qual cosa es manté aquesta varietat comuna com a varietat d'ús entre tots dos individus. En qualsevol cas, el català no apareix com a única llengua de comunicació entre els individus de segona generació i les parelles dels seus pares i mares.

TAULA 15. Llengua emprada amb la parella del pare/mare		
<i>Llengua amb la parella del pare</i>	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Català i castellà</i>	2	18,2%
<i>Castellà</i>	9	81,8%
<i>Total</i>	11	100%
<i>Llengua amb la parella de la mare</i>	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Català i castellà</i>	1	9,1%
<i>Castellà</i>	10	90,9%
<i>Total</i>	11	100%

Els individus es comuniquen en un 18,2% dels casos en ambdues llengües amb la parella del seu pare, encara que la gran majoria, un 81,8% ho fa en castellà. El mateix ocorre amb la parella de la mare,

encara que en aquesta ocasió es fa un major ús del castellà, en un 90,9% dels casos, i tan sol 1 cas ho fa tant en català com en castellà.

TAULA 16. Llengua emprada amb el germà major		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Català i castellà</i>	13	24,5%
<i>Castellà</i>	40	75,5%
<i>Total</i>	52	100%

És un símptoma de canvi lingüístic generacional el fet que els germans parlin entre ells la llengua del lloc on viuen, encara que aquesta no sigui la llengua que utilitzen amb els seus pares, ja que així es propicia la introducció d'una llengua que no és la materna en l'entorn familiar. En aquest cas, un 75% dels individus mantenen la seva llengua materna com a llengua de comunicació amb els seus germans, però cal destacar el 24,5% dels casos – un total de 13 individus- que diuen utilitzar tant el català com el castellà. Aquest fet no es produeix per influència de la llengua utilitzada en l'entorn familiar, ja que, com hem dit, els individus es dirigeixen als seus pares en castellà. Per tant, podem deduir que l'ús d'ambdues llengües entre germans pot ser conseqüència de la presència pronunciada de la llengua catalana a l'escola o en el context en el qual viuen els nins.

2.3. Llengua emprada amb els professors

És amb els professors amb els quals els individus fan un major ús de la varietat catalana per comunicar-se. Sembla clar que el fet que aquests es dirigeixin pràcticament sempre a ells en català –segons la normativa- fa que els alumnes de segona generació peninsular acabin per utilitzar la mateixa llengua per parlar amb els seus professors.

TAULA 17. Llengua emprada amb els professors		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>Català</i>	19	33,9%
<i>Català i castellà</i>	24	42,9%
<i>Castellà</i>	13	23,2%
<i>Total</i>	56	100%

La taula anterior mostra com els alumnes utilitzen ambdues llengües en un 42,9% dels casos per dirigir-se als seus professors, seguit del 33,9%, que ho fa en català. En últim lloc, un 23,9% afirma parlar en castellà amb el professorat.

Després d'analitzar aquestes dades, sorgeix una qüestió: condiciona la llengua emprada pel professorat la llengua utilitzada cap a ells per part dels individus? És a dir, el fet que els professors parlin català amb aquests individus i no canviïn al castellà per ser la llengua materna d'aquests, propicia un major ús del català per part dels alumnes de segona generació? A continuació es mostra la correlació establerta entre la llengua utilitzada pels professors cap als alumnes i la llengua utilitzada pels alumnes cap al professorat.

TAULA 18. Llengua emprada amb els professors segons la llengua del professor				
<i>Llengua dels professors</i>	<i>Llengua amb els professors</i>			<i>Total</i>
	<i>Català</i>	<i>Ambdues</i>	<i>Castellà</i>	
<i>Català</i>	18	6	0	24
	75%	25%		100%
	94,7%	26,1%		43,6%

<i>Ambdues</i>	1 4% 5,3%	16 64% 69,6%	8 32% 61,5%	25 100% 45%
<i>Castellà</i>	0	1 16,7% 4,3%	5 83,3% 38,5%	6 100% 10,9%
<i>Total</i>	19 34,5%	23 41,8%	13 23,6%	55 100%

Segons les dades exposades en la taula anterior, podem comprovar que quan els professors utilitzen el català per dirigir-se als alumnes de segona generació peninsular, en cap cas aquests responen o es dirigeixen als seus professors en castellà, sinó que el 75% d'ells ho fa en català i el 25% diu utilitzar ambdues llengües. D'altra banda, si els professors utilitzen ambdues llengües per dirigir-se a aquests alumnes, ells responen de la mateixa manera, utilitzant en un 64% dels casos ambdues llengües indistintament, o el castellà en un 32% dels casos. Tan sol 1 individu utilitza únicament el català amb els professors que es dirigeixen a ell en ambdues llengües. Finalment, si els professors utilitzen el castellà amb els alumnes la llengua materna dels quals és el castellà, el 83,3% d'aquests també utilitzarà el castellà per dirigir-se als professors, i tan sols el 16,7% utilitzarà ambdues llengües, però en cap cas els alumnes de segona generació peninsular faran ús del català.

Per tant, es pot apreciar que els individus de segona generació peninsular segueixen la pauta lingüística donada pels professors per comunicar-se amb ells. Si els professors utilitzen el català, la majoria dels alumnes utilitzaran el català; si els professors utilitzen ambdues llengües, la majoria dels alumnes també; i si els professors utilitzen el castellà els alumnes faran el mateix. També es pot extreure una altra conclusió: si els professors utilitzen el català, en cap cas els alumnes utilitzaran el castellà i, si per contra, els professors utilitzen el castellà, els alumnes no faran ús del català per dirigir-se a ells. Així i tot, hi ha més convergència cap al castellà.

Aquestes dades es refereixen als usos lingüístics dels individus de segona generació amb els seus professors, dins d'un context escolar, però seria interessant poder comprovar, en un futur estudi, i amb individus adults, immersos dins el món laboral, si la pauta d'utilitzar la mateixa llengua que el seu interlocutor es manté també en altres àmbits.

En conclusió, la llengua habitual d'ús amb les persones amb les quals més es relacionen els individus de segona generació peninsular és el castellà, en el 85,3% dels casos. En algunes ocasions utilitzen indistintament el català i el castellà, 13,8%, per comunicar-se amb els amics, els germans i els pares. Les ocasions en les quals aquests individus utilitzen únicament el català com a llengua de comunicació ocorren tan sols amb els amics i els professors. Per comunicar-se amb les parelles dels seus pares, els individus també fan un ús predominant del castellà (81,8% pel que fa a la parella del pare i 90,9% en referència a la parella de la mare), mentre que la resta diu fer ús tant del català com del castellà. Tampoc fan ús del català com a única llengua per comunicar-se amb els seus germans, ja que la majoria, 75'5% afirma usar el castellà, i el 24,5% ambdues llengües. Com a alumnes, els individus de segona generació peninsular segueixen la pauta lingüística donada pel professor: si el professor parla en català, ells parlen català; si el professor utilitza ambdues llengües, ells utilitzen ambdues llengües; i si el professor parla en castellà ells utilitzaran la mateixa llengua.

3. ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES

Com s'ha dit anteriorment, un dels factors que determina la supervivència d'una varietat és l'actitud de la població cap a aquesta (Gardner i Lambert, 1972) . Si els individus de segona generació presenten una bona actitud cap al català, llengua apresada a l'escola i pròpia del lloc on viuen, és possible que augmenti el seu ús per part d'aquest tipus d'individus, i fins i tot, en properes generacions, que es produeixi un canvi lingüístic generacional a favor de la varietat catalana.

- a. Em sembla bé que tots els nins i nines de Mallorca estudiïn el català

TAULA 19. <i>Em sembla bé que tots els nins i nines de Mallorca estudiïn el català</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	35	67,3%
<i>En desacord</i>	17	32,7%
<i>Total</i>	52	100%

Recordem que els individus de segona generació peninsular de Mallorca són competents en català. Potser per aquest motiu, perquè ells han estudiat català a l'escola, el 67,3% dels individus de segona generació peninsular està d'acord amb que tots els nins i nines de Mallorca estudiïn català.

- b. És desagradable aprendre català

TAULA 20. <i>És desagradable aprendre català</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	11	21,6%
<i>En desacord</i>	40	78,4%
<i>Total</i>	51	100%

Quant a l'afirmació *És desagradable aprendre català* la gran majoria, un 78,4%, està en desacord.

- c. No serveix de res aprendre català perquè segurament no el faré servir mai

TAULA 21. <i>No serveix de res aprendre català perquè segurament no el faré servir mai</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	10	20%
<i>En desacord</i>	40	80%
<i>Total</i>	50	100%

La majoria dels individus de segona generació, un 80%, opina que aprendre català és útil, ja que pensen utilitzar-ho en alguna ocasió. Aquesta afirmació mostra una predisposició cap a l'ús de la llengua catalana. Però, encara que l'actitud dels individus afavoreixi l'ús de la varietat catalana, seran les característiques de la situació comunicativa les que determinin l'elecció d'una o una altra llengua.

- d. Hauríem d'esforçar-nos per fer servir més el català.

TAULA 22. <i>Hauríem d'esforçar-nos per fer servir més el català</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	27	54%
<i>En desacord</i>	23	46%
<i>Total</i>	50	100%

Fins al moment, queda de manifest una actitud clarament positiva cap a la varietat catalana per part dels individus de segona generació peninsular la llengua materna i d'ús habitual de la qual és el castellà. En aquest cas, respecte a la qüestió de si *Hauríem d'esforçar-nos més per utilitzar el català* els resultats estan més igualats, ja que un 54% està d'acord i un 46% no.

- e. És més important aprendre anglès o francès que no català.

TAULA 23. <i>És més important aprendre anglès o francès que no català</i>		
	Freqüència	Percentatge
<i>D'acord</i>	31	62%
<i>En desacord</i>	19	38%
<i>Total</i>	50	100%

Si comparem la varietat catalana amb una altra llengua estrangera, com l'anglès o el francès, podem apreciar que la valoració dels individus de segona generació peninsular és més positiva cap a les estrangeres, ja que un 62% dels individus pensa que *És més important aprendre anglès o francès que no català*. No obstant això, un 38% dels casos no ho creu així.

- f. M'agrada sentir parlar en català.

TAULA 24. <i>M'agrada sentir parlar en català</i>		
	Freqüència	Percentatge
<i>D'acord</i>	22	44%
<i>En desacord</i>	28	56%
<i>Total</i>	50	100%

L'apreciació de la llengua catalana per part dels individus de segona generació no és en la seva majoria positiva, ja que al 56% d'aquests no els agrada sentir parlar en català. Encara així, no existeix una gran diferència enfront del 44% d'individus als quals sí els agrada. Aquestes percepcions influeixen en la predisposició per parlar una llengua.

- g. Visc a Mallorca i per això he de conèixer, estudiar i parlar el català.

TAULA 25. <i>Visc a Mallorca i per això he de conèixer, estudiar i parlar el català</i>		
	Freqüència	Percentatge
<i>D'acord</i>	30	60%
<i>En desacord</i>	20	40%
<i>Total</i>	50	100%

La qüestió *Visc a Mallorca i per això he de conèixer, estudiar i parlar el català* reflecteix el sentiment d'identitat i de correspondència entre Mallorca-català. El 60% dels individus estan d'acord amb aquesta afirmació, per la qual cosa deduïm que encara que són fills de peninsulars, els quals se senten identificats amb el castellà, ells han nascut a Mallorca, i senten que el català és la llengua pròpia del lloc on han nascut i, per tant, han d'aprendre-ho. Però, l'afirmació no fa referència tan sols a estudiar-ho, sinó també a parlar-ho. Per aquest motiu, el fet que aquests individus manifestin la seva conformitat quant al deure parlar català a Mallorca afavoreix un possible augment de l'ús d'aquesta varietat en el futur.

- h. A Mallorca el català només l'haurien d'estudiar els mallorquins.

TAULA 26. <i>A Mallorca el català només l'haurien d'estudiar els mallorquins</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	7	14%
<i>En desacord</i>	43	86%
<i>Total</i>	50	100%

Una gran majoria dels individus, un 86%, està en desacord amb l'afirmació *A Mallorca, el català només l'haurien d'estudiar els mallorquins*. Aquestes dades corroboren les qüestions analitzades anteriorment, ja que mostren que els individus senten que la llengua pròpia de l'illa és el català (al costat del castellà, possiblement), i que les persones que visitin la zona han de conèixer la seva existència i fins i tot aprendre-ho. Fins al moment, s'ha pensat que els individus de primeres i segones generacions peninsulars no valoraven la llengua pròpia del lloc d'acollida – lloc propi de la segona generació –, però sembla que aquestes dades mostren un canvi d'actitud molt favorable cap a la varietat catalana.

- i. El català és una llengua que sona malament.

TAULA 27. <i>El català és una llengua que sona malament</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	7	14%
<i>En desacord</i>	43	86%
<i>Total</i>	50	100%

Encara que en l'afirmació anterior, *M'agrada sentir parlar en català*, existia una lleu majoria que no hi estava d'acord, quant a *El català és una llengua que sona malament*, un 82,4% dels casos no ho creu així. Aquesta afirmació ens informa sobre l'apreciació sensorial i subjectiva dels individus. Encara que mostra la valoració d'un individu sobre l'"estètica" d'una llengua, no és motiu suficient per pensar que perquè una llengua "sona bé" tingui més o menys parlants.

- j. M'agrada parlar en català.

TAULA 28. <i>El català és una llengua que sona malament</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	21	44,7%
<i>En desacord</i>	26	55,6%
<i>Total</i>	47	100%

A la majoria dels individus de segona generació peninsular, 55,6%, no els agrada parlar en català. Encara així, cal destacar el 44,7% al que sí li agrada. Aquesta dada és molt important per poder predir l'ús del català en el futur. De fet, els individus que afirmen que els agrada parlar en català no tenen perquè parlar-ho activament encara, però si expressen sentir-se còmodes utilitzant aquesta llengua, potser si el seu entorn li demanda o li ofereix les circumstàncies adequades per usar el català, en farà ús.

- k. Tots els mallorquins han de saber parlar el castellà.

TAULA 29. <i>Tots els mallorquins han de saber parlar el castellà</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	46	86,8%
<i>En desacord</i>	7	13,2%
<i>Total</i>	53	100%

De la mateixa manera que anteriorment s'han analitzat actituds dels individus de segona generació sobre el deure d'aprendre i parlar català, com a mínim, per part dels mallorquins o de les persones que viuen a Mallorca, ara ens trobem amb la següent afirmació: *Tots els mallorquins han de saber parlar el castellà*. El 86,8% dels individus estan d'acord amb aquesta afirmació, per la qual cosa, com dèiem abans, valoren l'aprenentatge del català, però sense deixar de costat el deure aprendre també el castellà. Són individus que respecten les dues llengües i predisposats a parlar-les en el futur.

l. El català només l'haurien d'aprendre i estudiar els qui el parlen.

TAULA 30. <i>El català només l'haurien d'aprendre i estudiar els qui el parlen</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	9	17%
<i>En desacord</i>	44	83%
<i>Total</i>	53	100%

Quant a l'afirmació *El català només l'haurien d'aprendre i estudiar els qui el parlen*, el 83% no hi està d'acord. Els individus de segona generació contempen la possibilitat d'aprendre una llengua encara que no la parlis. De fet, pensen que ells mateixos, que no fan un ús habitual de la llengua catalana, han d'aprendre aquesta llengua.

m. El català és més important que el castellà

TAULA 31. <i>El català és més important que el castellà</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	9	17,3%
<i>En desacord</i>	43	82,7%
<i>Total</i>	52	100%

Normalment, els individus valoren la seva llengua materna per sobre de qualsevol altra, sobretot, si la seva gaudeix de major prestigi que les altres. De fet, el 82,7% no pensa que el català sigui més important que el castellà, encara que tampoc podem afirmar que pensin que el castellà sí ho és.

n. Penso que sé suficient català per fer-ho bé en la majoria de situacions en què ho necessiti.

TAULA 32. <i>Penso que sé suficient català per fer-ho bé en la majoria de situacions en què ho necessiti</i>		
	<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge</i>
<i>D'acord</i>	21	12,5%
<i>En desacord</i>	49	87,5%
<i>Total</i>	56	100%

Finalment, l'afirmació *Penso que sé suficient català per fer-ho bé en la majoria de situacions en què ho necessiti*, mostra la percepció sobre les pròpies capacitats de l'individu en la varietat catalana. En aquest cas, el 87,5% se sent capaç d'utilitzar el català de manera satisfactòria en cas que sigui necessari. Per tant, aquest tipus d'individu manifesta una actitud positiva en general cap al català i, el que és més important, una predisposició a emprar aquesta llengua en "la majoria de situacions en les quals ho necessiti".

En conclusió, i referent a les actituds mostrades pels individus de segona generació peninsular, cal destacar que aquests mostren, en general, una actitud positiva cap a l'aprenentatge i ús de la varietat catalana. La gran majoria creu en la utilitat de l'aprenentatge de la varietat catalana, ja que no descarta utilitzar-la en un futur. Queda de manifest el reconeixement per part dels individus de segona generació que no s'esforcen prou per utilitzar la varietat catalana. Consideren que tant el català com el castellà són llengües que han de ser conegudes, estudiades i parlades per les persones que viuen o són de Mallorca. A més, estan disposats a utilitzar la llengua catalana sempre que la situació ho requereixi.

4. CONCLUSIONS

Els resultats obtinguts sobre la competència, els usos i les actituds lingüístiques de segona generació corroboren les qüestions plantejades en les hipòtesis. Com s'esperava, la majoria dels individus afirmen sentir-se competents per entendre, parlar, escriure i llegir la varietat catalana, a més de mostrar actituds positives cap a aquesta varietat. No obstant això, els resultats denoten el poc ús d'aquesta llengua que fan els individus per comunicar-se amb els seus amics i familiars més propers. De nou es confirma la hipòtesi esperada que expressava que la llengua d'ús majoritària dels individus de segona generació peninsular de 12 i 13 anys és la castellana.

Després de determinar les característiques lingüístiques de la segona generació peninsular de Mallorca, s'establirà a continuació l'anàlisi de la influència de factors com la llengua a l'escola, el lloc en el qual viuen els individus, el grau de competència, l'ús lingüístic i les actituds lingüístiques en el seu comportament lingüístic.

III. ANÀLISI DE VARIABLES

En el següent apartat s'examinarà la influència d'algunes variables sociolingüístiques sobre els comportaments lingüístics dels individus de segona generació peninsular de Mallorca.

1. LA LLENGUA A L'ESCOLA

Com s'exposa en les hipòtesis, la llengua utilitzada pels professors per impartir les seves assignatures – excepte les assignatures de llengües –, pot influir en el comportament lingüístic dels individus de segona generació peninsular. S'espera, a priori, que els individus que tenen el català com a llengua a l'escola mostrin capacitats més elevades en aquesta llengua, a més de mostrar actituds positives i fer major ús d'aquesta varietat.

1.1. Competència en català

Les taules que s'analitzen a continuació mostren la correlació entre la llengua a l'escola i les capacitats d'entendre, parlar, llegir i escriure en català. Per a l'encreuament entre la variable independent "llengua a l'escola" i la variable depenent "competència en català" s'han utilitzat les dades referents a les quatre capacitats (entendre, llegir, parlar i escriure) amb la finalitat de realitzar una anàlisi més exhaustiva i per determinar si existeixen diferències evidents entre les quatre habilitats. Com a conseqüència, els subgrups que es mostraran seran més reduïts, per la qual cosa cal ser conscient que es tracta de denotar una tendència i en cap moment de generalitzar els resultats obtinguts.

TAULA 33. Capacitat d'entendre català segons la llengua a l'escola				
Llengua escola	Capacitat d'entendre català			Total
	Bé	Amb dificultat	Malament	
Català	21 95,5% 41,2%	1 4,5% 25%	0	22
Ambdues	22 84,6% 43,1%	3 11,5% 75%	1 3,8% 100%	26
Castellà	8 100% 15,7%	0	0	8
Total	51 91,1%	4 7,1%	1 1,8%	56

Els alumnes que reben l'ensenyament únicament en català són capaços d'entendre aquesta varietat (95,5%), però no tan sols aquests alumnes, sinó que els que tenen el castellà com a llengua a l'escola també diuen sentir-se plenament capaços d'entendre castellà, en un 100% dels casos.

A la llum d'aquestes dades no sembla que la llengua a l'escola influeixi clarament en la capacitat d'entendre el català per part dels alumnes de segona generació peninsular, ja que fins i tot els alumnes que tenen el castellà com a llengua a l'escola se senten competents per entendre la varietat catalana. Aquests individus, segons el context en el qual viuen – que analitzarem com a factor més endavant – mantenen major o menor contacte amb el català fora del context escolar, ja sigui amb familiars com a cosins, amb veïns, en la televisió, etc. Per aquest motiu els resultats mostren que no únicament els que tenen el català a l'escola són els únics que poden entendre-la. El grau d'exposició a aquesta llengua fora de l'escola també afavoreix el seu aprenentatge.

No obstant això, sorprèn el fet que els alumnes que tenen certa dificultat per entendre el català o que no ho entenen (1 cas) diuen rebre les classes en català o en català i en castellà. Seria d'esperar que aquests individus fossin els que reben les classes en castellà, però no és així. Encara així, es tracta de tan sol un cas, per la qual cosa no és representatiu.

Per tant, si bé és cert que el català com a llengua vehicular afavoreix la capacitat dels alumnes per entendre-la, no és un factor determinant, ja que el 100% dels individus que tenen el castellà com a llengua vehicular a l'escola també diu tenir bona capacitat per entendre el català.

TAULA 34. Capacitat de parlar català segons la llengua a l'escola				
Llengua escola	Capacitat de parlar català			Total
	Bé	Amb dificultat	Malament	
Català	18 90% 41,9%	2 10% 28,6%	0	20
Ambdues	21 87,5% 48,8%	1 4,2% 14,3%	2 8,3% 100%	24
Castellà	4 50% 9,3%	4 50% 57,1%	0	8
Total	43 82,7%	7 13,5%	2 3,8%	52

La majoria (90%) dels individus que tenen el català com a llengua vehicular a l'escola diuen tenir una capacitat elevada per parlar aquesta llengua. Tan sols un 10% diu tenir dificultats.

Quant als individus que tenen ambdues llengües com vehiculars a l'escola, un 87,5% diu tenir una bona capacitat per parlar català, mentre que un 4,2% diu tenir dificultats i un 8,3% diu no tenir la capacitat de parlar en català.

Si la llengua del centre és el castellà un 50% d'individus diuen tenir plena capacitat per parlar en català, mentre que un altre 50% diu tenir dificultats.

Per tant, es dedueix que la llengua utilitzada a l'escola cap als alumnes influeix sobre el seu grau de capacitat per parlar-la. En aquest cas, la gran majoria dels alumnes que tenen com a llengua a l'escola únicament el català o el català i el castellà indistintament tenen altes capacitats per parlar el català. No obstant això, tan sols el 50% dels alumnes que tenen com a llengua a l'escola el castellà afirma tenir plenes capacitats per parlar el català.

TAULA 35. Capacitat de llegir català segons la llengua a l'escola				
Llengua escola	Capacitat de llegir català			Total
	Bé	Amb dificultat	Malament	
Català	19 95% 39,6%	1 5% 100%	0	20

<i>Ambdues</i>	22 91,7% 45,8%	0	2 8,3% 100%	24
<i>Castellà</i>	7 100% 14,6%	0	0	7
<i>Total</i>	38 94,1%	1 2%	2 3,9%	51

Un 94,1% dels individus afirma sentir-se capaç de llegir bé en català, un 2% diu tenir dificultats i un 3,9% diu no sentir-se capaç de llegir el català. En tots els casos vistos fins ara – capacitat d'entendre, parlar i ara llegir català- han aparegut dades que confirmen el fet que cap dels individus que reben l'ensenyament en català diu tenir competència nul·la en aquesta llengua. No obstant això, tampoc són aquests casos els que reben les classes en castellà, per la qual cosa ha de quedar clar que l'ús de la llengua castellana com a llengua vehicular no afavoreix tant l'aprenentatge del català, però en cap cas produeix l'efecte contrari. És a dir, cap dels individus que rep l'ensenyament en castellà afirma tenir una competència nul·la en català, sinó que en la majoria dels casos tenen una capacitat elevada tant per entendre (100%) com per llegir (100%). Per tant, rebre l'ensenyament en castellà no provoca en cap cas que els individus deixin de ser capaços de llegir en català.

TAULA 36. Capacitat d'escriure català segons la llengua a l'escola				
<i>Llengua escola</i>	<i>Capacitat d'escriure català</i>			<i>Total</i>
	<i>Bé</i>	<i>Amb dificultat</i>	<i>Malament</i>	
<i>Català</i>	16 80% 41%	4 20% 36,4%	0	20
<i>Ambdues</i>	18 72% 46,2%	5 20% 45,5%	2 8% 100%	25
<i>Castellà</i>	5 71,4% 12,8%	2 28,6% 18,2%	0	7
<i>Total</i>	39 75%	11 21,2%	2 3,8%	52

En el cas de la capacitat per escriure català, es nota un lleu descens quant al nombre d'individus que diuen escriure-ho bé, un total del 75%. Augmenta el nombre d'individus amb dificultats, 21,2% i es manté el baix percentatge referent als individus que ho escriuen malament 3,8%.

Seguint la pauta anterior, podríem dir que l'ús del català com a llengua de l'escola també afavoreix el fet que els alumnes se sentin amb dificultats d'escriure en català. No obstant això, el nombre d'alumnes és menor que els que diuen escriure bé en català, per la qual cosa les dades referents a la segona classificació són més representatius.

De la mateixa manera que ocorre en el cas de la correlació entre la llengua a l'escola i la capacitat de parlar català, el fet que aquesta sigui la llengua usada pels professors en les seves classes afavoreix també la capacitat d'escriure-la.

1.2. Ús del català

Les dades referents a l'ús del català es recullen amb la següent qüestió: "Llengua que parles amb les 20 persones amb qui més et relaciones". Els alumnes havien de crear un llistat amb informació sobre el parentiu amb la persona amb la qual habitualment tractaven, a més del seu nom i la llengua que utilitzaven per dirigir-se a ells. He decidit utilitzar únicament la cinquena persona que recullen en les seves llistes, ja que les dades mostren que un 86,3% de les dades es refereixen a amics. En els quatre inicials el percentatge de referència a la llengua amb els amics era menor, ja que és de suposar que les primeres 4 persones de les 20 amb qui més es relacionen els individus de 13 anys siguin els seus pares i germans.

D'aquesta manera, es mostren a continuació les dades resultants de la correlació entre la llengua vehicular de l'escola i la llengua que usen per parlar amb la cinquena persona amb qui més es relacionen, representativa dels usos lingüístics amb els amics.

TAULA 37. Llengua d'ús habitual segons la llengua a l'escola				
Llengua escola	Llengua que parles amb les 20 persones amb qui més et relaciones			Total
	Català	Ambdues	Castellà	
Català	3 15% 100%	3 15% 37,5%	14 70% 33,3%	20
Ambdues	0	3 12,5% 37,5%	21 87,5% 50%	24
Castellà	0	2 22,2% 25%	7 77,8% 13,2%	9
Total	3 5,7%	8 15,1%	42 79,2%	53

Així com respecte a la competència en català, la majoria d'individus presentava un alt coneixement de la varietat, no succeeix el mateix quant a l'ús. És possible que això succeeixi perquè a aquesta edat els alumnes encara no han sortit del seu entorn "infantil", estan molt lligats al seu entorn familiar, castellanoparlant, i les relacions que mantenen amb els seus amics de la infància es donen en castellà, ja que és la llengua amb la qual es van establir les seves primeres amistats.

Tan sols un 5,7% dels individus fa ús del català amb les persones amb les quals es relaciona freqüentment. Encara així, és significatiu el fet que el 100% d'aquests individus reben l'ensenyament en català. El 70% dels alumnes que reben les classes en català utilitzen el castellà per parlar amb els seus amics. Independentment de la llengua utilitzada a l'escola com a llengua vehicular, l'ús del castellà com a llengua habitual d'ús és majoritària: un 87,5% dels quals tenen el català i el castellà com a llengües a l'escola i un 77,8% dels quals tenen castellà.

Per tant, en referència al fet que els 3 individus que usen català per parlar amb alguns dels seus amics rebin l'educació únicament en català, es pot concloure, a manera de tendència, que el català a l'escola és una característica comuna als individus que decideixen emprar aquesta llengua, però no té per què afavorir el seu ús fora de l'aula, ja que la majoria dels individus que reben les classes en català no usen aquesta llengua per comunicar-se amb els amics.

1.3. Actituds i opinions sobre el català

El fet que els individus tinguin contacte quotidià amb la varietat catalana, i que a més aquest contacte es produeixi en un context com l'escola afavorirà una actitud positiva cap a aquesta llengua. En arribar als alumnes a través de l'escola, el català gaudeix de prestigi i els alumnes ho transmeten en les seves valoracions. Per recollir informació sobre les actituds o opinions lingüístiques es plantegen als individus una sèrie d'afirmacions a les quals han de respondre si estan d'acord o en desacord.

En aquest apartat s'establirà una correlació entre la llengua a l'escola i les actituds lingüístiques mostrades pels individus, per així poder establir el grau d'influència de la primera sobre la segona. Encara que en la primera part del treball, per a la descripció de les característiques lingüístiques de la segona generació immigrant, s'han analitzat les actituds cap a un total de catorze afirmacions sobre el català, per a les correlacions s'han reduït a cinc, seleccionant les afirmacions més representatives i rellevants per poder així extreure una generalització. S'han analitzat per a aquesta secció les actituds cap a les següents afirmacions: Em sembla bé que tots els nens i nenes de Mallorca estudiïn el català, com a representació de l'actitud cap a l'estudi de la varietat catalana; No serveix de res aprendre català perquè segurament no ho usaré mai, com a mostra de l'actitud cap a la utilitat del català; Visc a Mallorca, i per això he de conèixer, estudiar i parlar el català, com a mostra del deure aprendre i parlar el català; i M'agrada parlar en català, com a representació de l'actitud cap a l'ús de l'aquesta varietat.

TAULA 38. Actitud cap a l'estudi del català segons la llengua a l'escola			
Llengua escola	Em sembla bé que tots els nens i nenes de Mallorca estudiïn català		Total
	D'acord	En desacord	
Català	15 71,4% 42,9%	6 28,6% 35,3%	21
Ambdues	17 73,9% 48,6%	6 26,1% 35,3%	23
Castellà	3 37,5% 8,6%	5 62,5% 29,4%	8
Total	35 67,3%	17 32,7%	52

Un 67,3% dels individus està d'acord amb l'afirmació Em sembla bé que tots els nens de Mallorca estudiïn català, mentre que un 32,7% no ho està. Del total d'individus que rep l'ensenyament en català, la gran majoria, 71,4%, mostra una actitud positiva cap al català, mentre que la majoria dels individus que reben les classes completament en castellà, 62,5%, no mostra una actitud positiva. Aquestes dades confirmen el fet que els alumnes que tenen com a llengua a l'escola el català, ja sigui únicament català o en combinació amb el castellà, tenen una opinió majoritàriament positiva cap a l'estudi d'aquesta llengua.

Es conclou, doncs, que són els alumnes que reben l'ensenyament en català els que mostren una actitud més positiva cap a aquesta varietat, mentre que els que reben les classes en castellà no. La llengua a l'escola, per tant, influeix en les actituds que aquests individus tenen respecte a la llengua pròpia de la zona.

TAULA 39. Actitud cap a la utilitat del català segons la llengua a l'escola

Llengua escola	No serveix de res aprendre català perquè segurament no el faré servir mai		Total
	D'acord	En desacord	
Català	2 10,5% 20%	17 89,5% 42,5%	19
Ambdues	4 17,4% 40%	19 82,6% 47,5%	23
Castellà	4 50% 40%	4 50% 10%	8
Total	10 20%	40 80%	50

Dels alumnes que tenen el català com a llengua de l'escola, tan sols un 10,5% està d'acord amb l'afirmació. La gran majoria, un 89,5% pensa que el català sí que és útil. No obstant això, els alumnes que tenen el castellà com a llengua a l'escola no semblen establir-se de manera clara sobre aquest tema, ja que un 50% pensa que el català sí que és útil, i l'altre 50% que no. En tot cas, queda clar el fet que tenir el català com a llengua en l'ensenyament propicia una actitud positiva per part dels alumnes pel que fa a la seva utilitat.

TAULA 40. Actitud cap al deure d'aprendre i parlar català segons la llengua a l'escola

Llengua escola	Visc a Mallorca, i per això he de conèixer, estudiar i parlar el català		Total
	D'acord	En desacord	
Català	14 73,3% 46,7%	5 26,3% 25%	19
Ambdues	13 56,5% 43,3%	10 43,5% 50%	23
Castellà	3 37,5% 10%	5 62,4% 25%	8
Total	30 60%	20 40%	50

Respecte a l'afirmació Visc a Mallorca, i per això he de conèixer, estudiar i parlar el català, tenim de nou dues postures diferenciades segons la llengua a l'escola. D'una banda, el 73,3% dels alumnes que tenen el català com a llengua a l'escola estan d'acord amb aquesta afirmació. No obstant això, la majoria dels alumnes que cursen els seus estudis en castellà, un 62,4%, no.

De nou, tenir el català com a llengua d'ús a l'escola afavoreix una actitud positiva cap al coneixement, estudi i ús d'aquesta varietat per part dels individus que viuen a Mallorca.

TAULA 41. Actitud cap a l'ús del català segons la llengua a l'escola

Llengua escola	M'agrada parlar en català		Total
	D'acord	En desacord	
Català	11 61,1% 52,4%	7 38,9% 26,9%	18

<i>Ambdues</i>	9 42,9% 42,9%	12 57,1% 46,2%	21
<i>Castellà</i>	1 12,5% 4,8%	7 87,5% 26,9%	8
Total	21 44,7%	26 55,3%	47

A la majoria dels alumnes que estudien castellà, un 87,5%, no els agrada parlar en català, mentre que a la majoria dels alumnes que estudien en català, 61,1%, sí.

Es conclou, per tant, i seguint la pauta donada fins al moment, la relació existent entre la llengua a l'escola i les actituds lingüístiques dels individus de segona generació peninsular, de manera que el català com a llengua a les aules afavoreix significativament una actitud positiva cap a aquesta varietat.

1.4. Conclusions

Quant a la influència de la llengua utilitzada a l'escola sobre la competència en català dels individus de segona generació peninsular, es conclou que la gran majoria dels individus que tenen una alta capacitat lingüística en català reben les classes completa o parcialment en català. A més, cap dels individus que rep les classes en català té nul·la competència lingüística en català, encara que tampoc els que reben les classes en castellà. És important destacar que el fet de rebre les classes en castellà no fa que els alumnes no siguin competents en català, encara que sí que existeixen algunes diferències quant a la influència de la llengua a l'escola segons les quatre capacitats lingüístiques. Els individus que reben les classes en català se senten capaços de parlar aquesta llengua en el 90% dels casos, mentre que dels que reben les classes en castellà, tan sols el 50% diu sentir-se capacitat. Una situació similar es dona quant a les dades referents a la capacitat d'escriure en català, ja que el 80% dels individus que reben les classes en català se senten capacitats per parlar aquesta llengua, enfront del 71,4% dels qui reben les classes en castellà. No obstant això, quant a les capacitats d'entendre i llegir, el 100% dels individus que rep les classes en castellà afirma sentir-se competent. Aquest fet pot ser conseqüència de la major dificultat d'aprenentatge de les capacitats actives (escriure i parlar) que manifesten aquests individus. Tenir el català com a llengua a l'escola afavoreix el desenvolupament d'aquestes capacitats. Els alumnes que mostren capacitats nul·les en català reben les classes tant en castellà com en català. Per tant, es conclou que la llengua a l'escola no influeix de manera significativa en el grau de competència lingüística d'aquests individus, excepte en la capacitat de parlar, en la qual sí que sembla existir correlació.

Quant a la influència de la llengua de comunicació a l'escola sobre la llengua triada com a varietat d'ús habitual amb els amics es conclou que els individus que usen el català per comunicar-se amb els seus amics reben les classes en català, mentre que els individus que usen el castellà per comunicar-se amb els seus amics reben, en la seva majoria, les classes en ambdues llengües. Encara així, no existeix una correlació significativa entre aquests factors, ja que la majoria dels individus que reben les classes en català també fa ús de la varietat castellana com a llengua habitual de comunicació amb els seus amics.

És en la correlació establerta entre la llengua a l'escola i les actituds lingüístiques on es troben els resultats més significatius. Els individus que mostren una actitud generalment positiva cap a la varietat catalana reben les classes total o parcialment en català. A més, els individus que reben les classes en català mostren una actitud positiva cap a l'estudi, la utilitat i l'ús del català. D'altra banda, els individus

que reben les classes únicament en castellà mostren generalment una actitud negativa cap a l'estudi, la utilitat i l'ús del català.

2. LLOC ON VIU

La base de dades utilitzada per a aquest estudi recull un elevat percentatge d'individus que viuen a la ciutat de Palma, 62,5%, mentre que en representació de la Part Forana apareix una mostra del 37,5% referent a Calvià, Marratxí, Inca, Lloseta i Mancor de la Vall. Aquests pobles o són molt propers a la ciutat, o molt poblats, o amb tan sols un individu com a representant. A més, pobles com Inca, representen una realitat intercultural molt semblant a la de la ciutat, encara que segueix compartint característiques del context pròpies d'un poble (interacció diària amb les mateixes persones sense tantes probabilitats de conèixer gent nova). Per tant, els resultats no denoten la realitat rural dels pobles centrals i meridionals de la illa, allunyats de la ciutat i amb unes característiques i un context molt diferent al dels pobles analitzats. Com a propòsit de futurs estudis, seria interessant recollir mostres representatives de tots els pobles de Mallorca, i que aquesta mostra fos proporcional a la mostra recollida a Palma, per poder així realitzar correlacions i comparacions de manera fiable i verídica.

En tot cas, i com es mostra a continuació, el lloc on viuen els individus no influeix directament en la competència, o fins i tot es podria afirmar que sí que influeix, però de manera contrària a l'esperada en les hipòtesis: els individus que viuen a la ciutat tenen major competència en català que els que viuen en zones no metropolitanes. Segons la meua opinió, hi ha diverses explicacions possibles per a aquest fenomen. En primer lloc, i com s'ha esmentat al principi, els pobles seleccionats en la mostra representen unes característiques molt similars a les de la ciutat, ja sigui per la seva situació geogràfica propera i accessible a aquesta, o pel nombre elevat d'habitants de diferents procedències – interculturalitat – que els conformen. Possiblement, els resultats haguessin estat diferents si s'haguessin tingut en compte en la mostra individus procedents de pobles petits i centrals, en els quals la presència del català com a llengua d'ús dels individus autòctons és major. En segon lloc, i sempre des del meu punt de vista i la meua pròpia experiència personal com a individu de segona generació peninsular, en ocasions pot succeir als pobles l'efecte contrari al que s'espera en les hipòtesis. S'espera que el poble representi un context cultural i lingüísticament català (Melià, 1992), però cal tenir en compte que els individus autòctons en edat adolescent poden mostrar rebuig cap als individus que no són iguals, en aquest cas, cap als individus els pares dels quals no són mallorquins. Aquesta possible discriminació als pobles per part dels nins autòctons, fills de mallorquins, cap als nins també nascuts a Mallorca, però els pares dels quals són peninsulars, podria afectar negativament tant a la competència, com a l'ús, com a les actituds d'aquests cap a la varietat catalana.

2.1. Conclusions

A partir de les dades analitzades es pot concloure que els resultats obtinguts sobre la influència del lloc on viuen els individus sobre el nivell de competència lingüística en català no es corresponen al proposat en les hipòtesis. A priori es plantejava la hipòtesi que fossin els individus que vivien en pobles qui manifestessin capacitats més elevades per entendre, parlar, llegir i escriure el català, però les dades reflecteixen que no existeixen diferències significatives entre els individus segons el lloc on viuen, ja que tant els que viuen a Palma com els quals viuen a les zones no metropolitanes mostren una alta competència lingüística en català. D'altra banda, els individus que diuen no tenir cap competència lingüística en alguna de les quatre habilitats lingüístiques en català, principalment en les capacitats

desenvolupades a l'escola (llegir i escriure), viuen en zones no metropolitanes. No obstant això, les mostres que reflecteixen aquesta situació són massa petites per poder establir una generalització.

Quant a l'ús, també en les hipòtesis s'esperava que els individus que visquessin a les zones no metropolitanes fessin major ús del català per parlar amb els amics. Tot i això, les dades mostren que els individus que utilitzen el català per relacionar-se amb els seus amics viuen a la ciutat, encara que tant els individus que viuen a la ciutat com els que viuen a pobles fan un ús majoritari del castellà.

El lloc on viuen els individus no condiciona les actituds lingüístiques d'aquests cap a la varietat catalana, ja que no existeixen resultats contraposats entre els individus que viuen a la ciutat i els que viuen en zona no metropolitana, sinó que la majoria dels dos grups mostren una actitud positiva sobre aquest tema.

3. COMPETÈNCIA, ÚS I ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES

En darrer lloc, establiré correlacions entre els factors competència lingüística, ús lingüístic i actituds lingüístiques sobre el català. Com es planteja a les hipòtesis, aquests factors estan relacionats entre ells: s'espera que a major competència en català major ús i actituds més positives cap a aquesta llengua; a major ús, actituds més positives; i si els alumnes presenten actituds positives cap a la llengua tindran una competència més elevada i faran més ús del català.

En la hipòtesi s'esperava que el factor competència influís sobre l'ús i l'actitud lingüística dels individus, no obstant això, les dades no permeten establir tal correlació, ja que la gran majoria dels individus, un 85% , té una bona competència en català, mentre que tan sols un 3,68% diu no ser competent en aquesta llengua. Enfront de la realitat mostrada per les dades no és representatiu establir correlacions amb el factor competència, ja que no hi ha una mostra equitativa entre els dos subgrups (els individus que no saben i els que saben català). A més, la mostra que fa referència als individus que no són competents en català no és lo suficientment nombrosa com per a considerar-la representativa. Per aquest motiu, no es poden extreure conclusions sobre les diferències entre aquests dos grups i la seva influència sobre l'actitud i l'ús, ja que la mostra tan sols representa el grup competent. Ocorre el mateix amb el factor ús, en el qual la gran majoria dels individus, 79,6%, fa ús del castellà com a llengua habitual, i tan sols un 6,1% fa ús del català. Per tant, hem centrat la nostra anàlisi en l'estudi de la influència del factor actitud sobre la competència lingüística i l'ús.

S'han seleccionat com a mostra de l'actitud dels individus les respostes a les següents afirmacions: Em sembla bé que tots els nins i nines de Mallorca estudiïn català; No serveix de res aprendre català perquè segurament no el faré servir mai; i M'agrada parlar català. Pel que fa a la secció anterior – encreuament amb les variables independents "llengua a l'escola" i "lloc on viu" – s'ha suprimit l'afirmació Visc a Mallorca i per això he de conèixer, utilitzar i parlar el català, ja que la informació que aporta està representada en les altres tres: actitud cap a l'estudi, la utilitat i l'ús de la varietat catalana.

A causa de les característiques de la mostra tan sols ha estat analitzada la influència del factor actitud sobre la competència i l'ús. En aquest cas, s'espera que els individus que mostren actituds positives cap al català siguin més competents i facin major ús de la llengua.

Abans d'analitzar els resultats, cal destacar el fet que fins ara les dades referents a la competència lingüística han aparegut dividits segons les quatre capacitats: entendre, llegir, parlar i escriure. En aquest cas, no s'espera que l'actitud lingüística dels individus de segona generació sobre el català mostri diferències quant a les quatre capacitats, per la qual cosa s'ha proposat un únic índex representatiu de la competència lingüística en català, resultat de la mitjana exacta entre les quatre capacitats.

3.1. Conclusions

Quant a la influència del factor actitud sobre la competència lingüística en català dels individus, els que mostren actituds positives sobre les afirmacions Em sembla bé que tots els nens i nenes de Mallorca estudiïn català i M'agrada parlar en català afirmen conèixer bé o amb dificultat el català. Mostren, per tant, un mínim de competència lingüística en aquesta llengua. No obstant això, quant a l'afirmació No serveix de res aprendre català perquè segurament no el faré servir mai, els individus amb actituds positives manifesten competències altes, 91,2% i nul·les, 5,9%, per la qual cosa l'actitud que els individus tenen sobre l'estudi del català no influeix de cap manera en la seva competència lingüística en aquesta llengua.

Tampoc mostren els resultats conclusions rellevants pel que fa a la influència de l'actitud sobre la llengua emprada amb els amics, per la qual cosa es conclou que una actitud positiva cap a la varietat catalana no influeix sobre l'ús d'aquesta.

IV. CONCLUSIONS GENERALS

Les dades analitzades anteriorment s'organitzen en dues parts diferenciades: la primera part de l'estudi és una anàlisi descriptiva detallada sobre la competència, els usos i les actituds lingüístiques en català de la segona generació peninsular. En segon lloc, es planteja la influència que tenen la llengua a l'escola, el lloc on viuen els individus i les actituds lingüístiques sobre els comportaments lingüístics de la segona generació peninsular de Mallorca.

1. CARACTERÍSTIQUES DE LA SEGONA GENERACIÓ PENINSULAR

Els individus de segona generació analitzats per a aquest estudi tenen entre 12 i 13 anys. De petits, la primera llengua que van aprendre va ser el castellà a través dels seus pares tot i que la varietat catalana els va arribar, per part de l'escola, ja des de molt primerenca edat.

Malgrat no tenir el català com a llengua materna, aquests individus afirmen tenir capacitats molt elevades tant per entendre, parlar, llegir o escriure català. Encara així, bé és cert que les capacitats de desenvolupament passiu – llegir i entendre – són les que els resulten més accessibles, mentre que les capacitats de parlar i escriure presenten uns percentatges de desenvolupament més baixos.

D'altra banda, els resultats quant a la varietat d'ús habitual d'aquests individus no són tan favorables cap a la varietat catalana, ja que la majoria d'ells utilitzen el castellà com a llengua d'ús habitual amb familiars i amics. Encara així, cal destacar l'ús que fan aquests individus d'ambdues llengües per comunicar-se amb els seus amics. En el qüestionari es recullen les dades sobre la llengua d'ús habitual dels individus amb les persones amb qui més es relacionen. Entre les possibles respostes se'ls oferia "Català", "Castellà" o "Ambdues". L'opció referent a "ambdues" no ens permet saber si aquest ús tant del castellà com del català es refereix a l'ús d'ambdues llengües en una mateixa conversa amb una mateixa persona, per exemple, introduint expressions en català i castellà, o si es refereix al fet que en diferents contextos es fa ús del català o del castellà, també amb la mateixa persona, segons la situació. Caldria proposar en un futur qüestionari preguntes més concretes per tal de poder concretar així els resultats i les conclusions. Tot i això, la conclusió final és que la llengua d'ús predominant entre els individus de segona generació peninsular de Mallorca és el castellà.

Les relacions d'amistat d'aquests individus de segona generació queden restringides generalment a l'àmbit escolar i a la infància, ja que actualment tenen tan sols 12 i 13 anys, i l'escola és el context on passen gran part del seu temps. Si les seves amistats actuals són amistats creades durant la infància i a l'escola és d'esperar que s'hagin establert en castellà, ja que els individus de segona generació no van conèixer la llengua catalana fins a més avançada edat, i molt possiblement a través de l'escola. Les relacions que van establir en un primer moment i que es mantenen encara ara es van donar llavors en castellà, única llengua coneguda per aquests individus en aquell moment. En el futur, quan siguin joves universitaris o adults immersos dins el món laboral les seves motivacions per a l'elecció de la llengua d'ús habitual canviaran, canviant així els seus usos lingüístics. A l'edat de 12 i 13 anys el seu cercle d'amics es troba tancat, i els individus de segona generació no tenen la possibilitat d'establir nous usos lingüístics. És quan els individus coneixen a noves amistats quan prenen la decisió de fer ús d'una o una altra varietat lingüística.

De moment, les situacions en les quals els individus utilitzen únicament el català succeeixen quan aquests es relacionen amb els amics o amb els professors. Aquest grup utilitza la mateixa llengua que

els professors en dirigir-se a ells en la majoria dels casos. Per aquest motiu, sembla que, almenys dins del context escolar, els individus segueixen la pauta lingüística que dona el professor. Cal concloure, doncs, que el major ús del català es dona dins del context escolar i cap als professors.

Quant a les actituds lingüístiques, i malgrat el que es pugui pensar a priori, la majoria dels individus mostren actituds positives pel que fa al català. Reconeixen que els sembla útil aprendre català, ja que no descarten la possibilitat d'utilitzar aquesta llengua en un futur. A més, creuen en el deure conèixer i estudiar aquesta llengua, juntament amb el castellà, pel fet de ser mallorquins i viure a Mallorca. Reconeixen, a més, que podrien esforçar-se més per fer ús de la varietat catalana, però també afirmen estar disposats a utilitzar-la sempre que la situació ho requereixi. Per a futurs estudis, seria interessant saber què entenen aquests individus per una situació en la qual es requereix fer ús del català.

Aquests resultats mostren una situació positiva quant a la vitalitat de la varietat catalana a Mallorca, ja que els individus de segona generació peninsular, que no tenen aquesta varietat com a materna, mostren actituds lingüístiques positives cap a l'estudi, l'ús i la utilitat del català, a més de sentir-se capaços de llegir-ho, entendre-ho, escriure-ho i parlar-ho. Quant a l'ús, encara que a aquestes edats, i com mostren els resultats, el castellà és la llengua triada, no es descarta que en el futur i amb les condicions favorables cap a la varietat catalana que mostren els individus l'ús del català augmenti.

2. INFLUÈNCIA DE LA LLENGUA DE L'ESCOLA, EL LLOC ON VIUEN I LES ACTITUDS LINGÜÍSTIQUES SOBRE EL COMPORTAMENT LINGÜÍSTIC

La segona part de l'estudi analitza la influència de la llengua a l'escola, el lloc on viuen els individus, la competència, l'ús i les actituds sobre els comportaments lingüístics dels individus de segona generació peninsular de Mallorca. No obstant això, com s'ha explicat anteriorment, l'anàlisi de la competència i l'ús com a factors rellevants no ha estat possible a causa de les característiques de la mostra. Els resultats indiquen que no tots els factors analitzats influeixen d'igual manera.

El factor sobre el qual la llengua a l'escola semblava tenir més rellevància era el grau de competència lingüística dels individus. S'esperava que els individus la llengua dels quals a l'escola fos el català mostressin major competència en aquesta varietat, mentre que els individus que tinguessin el castellà com a llengua vehicular de centre no se sentissin plenament competents per entendre, parlar, llegir i escriure aquesta llengua. Encara així, les dades reflecteixen que la llengua utilitzada a l'escola no és rellevant quant a les capacitats d'entendre, llegir i escriure en català dels individus de segona generació peninsular. No obstant això, sí que és rellevant quant a la capacitat de parlar català que mostren aquests individus, ja que els que tenen el català com a llengua a l'escola diuen sentir-se molt més capacitats per parlar aquesta llengua, mentre que els que tenen el castellà no. En qualsevol cas, cap dels individus que rep les classes únicament en català o únicament en castellà manifesta sentir-se incapaç d'entendre, parlar, escriure i llegir en català. Els individus que manifesten no sentir-se competents en la varietat catalana reben les classes en ambdues llengües.

Quant a la influència de la llengua a l'escola sobre els usos lingüístics dels individus es pot concloure que tots els que fan ús del català per comunicar-se amb els seus amics reben les classes en català, encara que tant els individus que reben les classes en català com els que les reben en castellà fan un ús predominant del castellà. Quant als individus que utilitzen el castellà com a llengua d'ús habitual, la

majoria rep les classes en ambdues llengües. Per tant, no existeix una correlació significativa entre la llengua a l'escola i la llengua d'ús amb els amics dels individus de segona generació peninsular de Mallorca.

Quant a les actituds lingüístiques de la segona generació peninsular cap a la varietat catalana, sembla que la llengua a l'escola sí exerceix alguna influència. Els individus que mostren una actitud generalment positiva cap a la varietat catalana reben les classes total o parcialment en català. A més, els individus que reben les classes en català mostren una actitud positiva cap a l'estudi, la utilitat i l'ús del català, mentre que els individus que reben les classes en castellà mostren generalment una actitud negativa. En rebre les classes en català els individus valoren aquesta varietat com a llengua d'estudi, ja que ells l'estudien i els resulta útil, ja que és la llengua que s'utilitza a classe per transmetre coneixements. A més, també els sembla que és una llengua que han d'emprar, per ser de Mallorca, i que com s'ha dit abans, reconeixen no esforçar-se massa per utilitzar-la. No obstant això, els individus que no tenen contacte directe amb la varietat catalana a l'escola, no són conscients de la seva utilitat, i pensen que no és necessari estudiar-la ni utilitzar-la, ja que ells estan en ple contacte únic amb el castellà.

Quant a la influència del lloc on viuen els individus, no sembla haver-hi clares diferències entre els que viuen a la ciutat i els que viuen en zones no metropolitanes. Normalment, als pobles es fa un major ús del català, ja que sol haver-hi un predomini de població autòctona que fa ús d'aquesta llengua habitualment. Per aquest motiu, els individus de segona generació tenen un major contacte amb aquesta varietat que els individus de ciutat, context intercultural on hi conviuen diferents varietats lingüístiques i cultures. El poble representa un context generalment homogeni, i la necessitat d'utilitzar el català sembla major. Encara així, no tots els pobles de Mallorca són iguals, i els pobles analitzats per a aquest estudi no mostren aquesta realitat cultural i lingüísticament catalana, sinó que, com s'ha dit anteriorment, es tracta de pobles molt propers a la ciutat o pobles molt grans, que en lloc de pobles es podrien considerar ciutats. Potser per aquest motiu, per les característiques de la mostra, el lloc on viuen els individus no influeix de la manera esperada en les hipòtesis. Segons els resultats, el grau de competència lingüística en català és major en els individus que viuen en ciutat.

Referent a l'ús de la varietat catalana, els resultats també es mostren contraris a les propostes de les hipòtesis, ja que els individus que utilitzen el català per relacionar-se amb alguns dels seus amics viuen a la ciutat. Encara així, es tracta d'una tendència i no d'una afirmació absoluta, ja que el nombre d'individus que utilitzen el català és molt reduït i no representatiu.

L'actitud i l'ús són dos factors que se suposaven interrelacionats. Els individus amb actitud positiva cap al català farien major ús d'aquesta varietat i els individus que fessin un major ús del català tindrien una actitud més positiva cap a aquesta llengua. No obstant això, sembla que l'actitud no influeix sobre la llengua utilitzada pels individus, ja que els que mostren una bona actitud fan un ús majoritari del castellà.

D'altra banda, els individus que mostren una actitud positiva cap a l'estudi, la utilitat i l'ús de la varietat catalana tenen un mínim de competència en aquesta llengua. És a dir, en tenir una actitud positiva cap a la varietat catalana els individus de segona generació es mostren més receptius a l'aprenentatge d'aquesta varietat.

Per finalitzar el present estudi, es realitzen una sèrie de propostes de millora i d'investigació per a propers treballs. Per a la realització d'aquest treball s'han establert correlacions entre els factors estudiats a partir de la base de dades analitzada, però s'haurien d'estudiar altres variables per poder establir un llistat complet dels factors que influeixen en el comportament lingüístic dels individus de la segona generació peninsular de Mallorca. En futurs estudis, seria molt interessant analitzar aquestes mateixes variables (competència, usos i actituds lingüístiques) dels individus en edat adulta, a més de l'anàlisi d'alguns factors com la llengua utilitzada pels seus interlocutors, la llengua utilitzada per la parella, el grau de discriminació que senten aquests individus per ser fills de peninsulars o el factor de la zona en la qual viuen recollint dades de la majoria de pobles possibles de l'illa. De moment, en el present estudi, queda realitzat l'anàlisi aproximat de la competència, els usos i les actituds lingüístiques i la influència de la llengua a l'escola, el lloc on viuen i les actituds lingüístiques cap al català en els comportaments lingüístics dels individus de segona generació peninsular de Mallorca de 12 i 13 anys.

V. ANNEX

El qüestionari

Questionari de resocialització i pràctiques culturals

Moltes gràcies per participar en aquest estudi.

- Aquest qüestionari forma part d'un estudi sobre l'alumnat de 6è de primària i 1r d'ESO a diferents escoles.
- En el qüestionari hauràs de contestar diverses preguntes sobre tu mateix i les coses que fas. Aproximadament necessitaràs 45 minuts per completar-lo. No és un examen. No hi ha preguntes correctes ni incorrectes. Senzillament contesta tan bé com puguis a cada pregunta.
- Si per alguna raó no vols participar en aquest estudi, digues-ho a la persona que t'ha repartit els qüestionaris.
- El qüestionari és anònim. No has de posar-hi el nom. Només l'equip de recerca llegirà les teves respostes.
- Si durant el qüestionari tens alguna pregunta, aixeca el braç i demana ajuda a la persona que te l'ha entregat.

Nom del centre:

Data:

1 Sexe: (marca amb una creu)

1 Masculi

2 Femení

2 Data de naixement: (dia/mes/any) _____/_____/199____

3 Quina és la teua llengua? (marca amb una creu)

1 Català

2 Castellà

3 Tant català com castellà

4 Una altra (quina o quines?) _____

4 A quin poble o ciutat vas néixer? _____
(País) _____

5 Quant temps fa que vius a Mallorca?

1 Sempre

2 Fa _____ anys (omple la ratlla)

6 A quin poble o ciutat vius ara? _____
(Barri) _____

7 Quanta estona dediques a fer les següents activitats al llarg del curs durant els dies de classe?
(marca amb una creu la resposta adequada)

Activitat	Més de 3h cada dia	Entre 1 i 3h cada dia	Menys d'1h cada dia	Almenys un cop a la setmana	Almenys un cop al mes	Mai
Mirar la televisió	1	2	3	4	5	6
Llegir llibres	1	2	3	4	5	6
Escollar música	1	2	3	4	5	6
Estar connectat a Internet	1	2	3	4	5	6
Jugar a videojocs	1	2	3	4	5	6
Estar amb els pares i germans	1	2	3	4	5	6
Estar amb els amics	1	2	3	4	5	6
Altres activitats en el temps lliure. Quines?	1	2	3	4	5	6

- 8 Quanta estona dediques a fer les següents activitats al llarg del curs durant el cap de setmana?
(marca amb una creu la resposta adequada)

Activitat	Més de 3h cada dia	Entre 1 i 3h cada dia	Menys d'1h cada dia	Almenys un cop a la setmana	Almenys un cop al mes	Mai
Mirar la televisió	1	2	3	4	5	6
Llegir llibres	1	2	3	4	5	6
Escoltar música	1	2	3	4	5	6
Estar connectat a Internet	1	2	3	4	5	6
Jugar a videojocs	1	2	3	4	5	6
Estar amb els pares i germans	1	2	3	4	5	6
Estar amb els amics	1	2	3	4	5	6
Altres activitats en el temps lliure. Quines?	1	2	3	4	5	6

- 9 Quanta estona dediques a fer les següents activitats durant les vacances d'estiu? (marca amb una creu la resposta adequada)

Activitat	Més de 3h cada dia	Entre 1 i 3h cada dia	Menys d'1h cada dia	Almenys un cop a la setmana	Almenys un cop al mes	Mai
Mirar la televisió	1	2	3	4	5	6
Llegir llibres	1	2	3	4	5	6
Escoltar música	1	2	3	4	5	6
Estar connectat a Internet	1	2	3	4	5	6
Jugar a videojocs	1	2	3	4	5	6
Estar amb els pares i germans	1	2	3	4	5	6
Estar amb els amics	1	2	3	4	5	6
Altres activitats en el temps lliure. Quines?	1	2	3	4	5	6

- 10 Normalment, què fas durant el cap de setmana? (pots marcar més d'una resposta)

1. Qued a la meua ciutat o poble.
2. Vaig amb la meua família a una segona residència (casa a un poble, al camp, a la platja, etc.) Població: _____
3. Vaig d'excursió amb la meua família.
4. Vaig d'excursió sense la meua família.
5. Altres. Quins? _____

11 Cada quan fas les següents activitats durant el curs? (marca amb una creu)

Activitat	Freqüència					En quina llengua és?			
	Cada dia	Més d'un dia a la setmana	Almenys un dia a la setmana	Almenys un dia al mes	Mai	Només o sobretot en català	Igual en català que en castellà	Només o sobretot en castellà	Una altra llengua
Anar a classes de repàs o reforç (fora de l'escola)	1	2	3	4	5	1	2	3	4
Anar a classes de música, dansa, dibuix o teatre	1	2	3	4	5	1	2	3	4
Practicar algun esport	1	2	3	4	5	1	2	3	4
Anar a un espai o agrupament escolar	1	2	3	4	5	1	2	3	4
Altres activitats formatives. Quines?	1	2	3	4	5	1	2	3	4

12 Cada quan fas les següents activitats durant les vacances d'estiu? (marca amb una creu)

Activitat	Freqüència					En quina llengua és?			
	Cada dia	Més d'un dia a la setmana	Almenys un dia a la setmana	Almenys un dia al mes	Mai	Només o sobretot en català	Igual en català que en castellà	Només o sobretot en castellà	Una altra llengua
Anar a classes de repàs o reforç (fora de l'escola)	1	2	3	4	5	1	2	3	4
Anar a classes de música, dansa, dibuix o teatre	1	2	3	4	5	1	2	3	4
Practicar algun esport	1	2	3	4	5	1	2	3	4
Anar a un espai o agrupament escolar	1	2	3	4	5	1	2	3	4
Altres activitats formatives. Quines?	1	2	3	4	5	1	2	3	4

- 13 Quins són els tres programes, sèries o dibuixos de televisió que més mires? En quina llengua són?

Escriu el nom dels programes	Escriu la cadena	En quina llengua són?				
		Només o sobretot en català	Igual en català que en castellà	Només o sobretot en castellà	En una altra llengua →	Quina?
		1	2	3	4 →	.....
		1	2	3	4 →	.....
		1	2	3	4 →	.....

- 14 Quins són els tres últims llibres que has llegit que no siguin de l'escola? En quina llengua són?

Escriu el nom dels llibres	En quina llengua són?			
	Només o sobretot en català	Només o sobretot en castellà	En una altra llengua →	Quina?
	1	2	3 →	.....
	1	2	3 →	.....
	1	2	3 →	.....

- 15 Quins són els tres cantants o grups de música que més escoltes? En quina llengua canten?

Escriu el nom dels grups o cantants	En quina llengua canten?				
	Només o sobretot en català	Igual en català que en castellà	Només o sobretot en castellà	En una altra llengua →	Quina?
	1	2	3	4 →	.....
	1	2	3	4 →	.....
	1	2	3	4 →	.....

- 16 Quines són les tres pàgines web que més visites? En quina llengua estan escrites?

Escriu el nom de les pàgines webs	En quina llengua són?				
	Només o sobretot en català	Igual en català que en castellà	Només o sobretot en castellà	En una altra llengua →	Quina?
	1	2	3	4 →	.....
	1	2	3	4 →	.....
	1	2	3	4 →	.....

17 Si utilitzes Internet per comunicar-te (correu electrònic, missatgeria instantània, xats...) en quina llengua ho fas? (marca amb una creu la resposta adequada)

- 1. Només o sobretot en català
- 2. Igual en català que en castellà
- 3. Només o sobretot en castellà
- 4. En una altra llengua, quina? _____

18 Quina llengua vas parlar primer a casa quan eres petit/a? (marca amb una creu la resposta adequada)

- 1. Només o sobretot en català
- 2. Igual en català que en castellà
- 3. Només o sobretot en castellà
- 4. En una altra llengua, quina? _____

19 Quan eres petit/a, quina llengua parlaven el teu pare i la teva mare entre ells? (marca amb una creu la resposta adequada)

- 1. Només o sobretot en català
- 2. Igual en català que en castellà
- 3. Només o sobretot en castellà
- 4. En una altra llengua, quina? _____

20 Quina llengua parles amb el teu pare? (marca amb una creu la resposta adequada)

- 1. Només o sobretot en català
- 2. Igual en català que en castellà
- 3. Només o sobretot en castellà
- 4. En una altra llengua, quina? _____

21 Quina llengua parles amb la teva mare? (marca amb una creu la resposta adequada)

- 1. Només o sobretot en català
- 2. Igual en català que en castellà
- 3. Només o sobretot en castellà
- 4. En una altra llengua, quina? _____

22 Si els teus pares estan separats, quina llengua parles amb la parella del teu pare? (només respon si estan separats)

1. Només o sobretot en català
2. Igual en català que en castellà
3. Només o sobretot en castellà
4. En una altra llengua, quina? _____

23 Si els teus pares estan separats, quina llengua parles amb la parella de la teva mare? (només respon si estan separats)

1. Només o sobretot en català
2. Igual en català que en castellà
3. Només o sobretot en castellà
4. En una altra llengua, quina? _____

24 Tens germans o germanes?

1. Sí
2. No (passa a la pregunta 26)

25 Escriu el nom dels teus germans o germanes ordenats de gran a petit. Indica en quina llengua hi parles.

Escriu el nom del germà	Només o sobretot en català	Igual en català que en castellà	Només o sobretot en castellà	En una altra llengua →	Quina?
	1	2	3	4 →	.....
	1	2	3	4 →	.....
	1	2	3	4 →	.....
	1	2	3	4 →	.....
	1	2	3	4 →	.....

- 26 Puntua de 0 a 10 la teva capacitat d'entendre, parlar, llegir i escriure el català i el castellà.

		gens ni mica										perfectament
EL CATALÀ...	l'entenc	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé parlar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé llegir	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé escriure	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
EL CASTELLÀ...	l'entenc	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé parlar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé llegir	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé escriure	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- 27 Saps altres llengües? Escriu quines. Puntua de 0 a 10 la teva capacitat d'entendre-les, parlar-les, llegir-les i escriure-les.

		gens ni mica										perfectament
Llengua	l'entenc	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé parlar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé llegir	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé escriure	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Llengua	l'entenc	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé parlar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé llegir	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé escriure	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- 28 A classe, sense comptar les classes de català, castellà i idiomes, tu en general en quina llengua parles amb els professors?

1. Només o sobretot en català
2. Igual en català que en castellà
3. Només o sobretot en castellà

- 29 A classe, sense comptar les classes de català, castellà i idiomes, els professors en general en quina llengua et parlen?

1. Només o sobretot en català
2. Igual en català que en castellà
3. Només o sobretot en castellà

- 30 Pensa en els anys que has anat a l'escola. Sense comptar les classes de català, castellà i altres idiomes, en quina llengua t'han fet les classes?

1. Només o sobretot en català
2. Igual en català que en castellà
3. Només o sobretot en castellà

- 26 Puntua de 0 a 10 la teva capacitat d'entendre, parlar, llegir i escriure el català i el castellà.

		gens ni mica										perfectament
EL CATALÀ...	l'entenc	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé parlar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé llegir	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé escriure	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
EL CASTELLÀ...	l'entenc	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé parlar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé llegir	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé escriure	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- 27 Saps altres llengües? Escriu quines. Puntua de 0 a 10 la teva capacitat d'entendre-les, parlar-les, llegir-les i escriure-les.

		gens ni mica										perfectament
Llengua	l'entenc	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé parlar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé llegir	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé escriure	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Llengua	l'entenc	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé parlar	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé llegir	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	el sé escriure	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- 28 A classe, sense comptar les classes de català, castellà i idiomes, tu en general en quina llengua parles amb els professors?

1. Només o sobretot en català
2. Igual en català que en castellà
3. Només o sobretot en castellà

- 29 A classe, sense comptar les classes de català, castellà i idiomes, els professors en general en quina llengua et parlen?

1. Només o sobretot en català
2. Igual en català que en castellà
3. Només o sobretot en castellà

- 30 Pensa en els anys que has anat a l'escola. Sense comptar les classes de català, castellà i altres idiomes, en quina llengua t'han fet les classes?

1. Només o sobretot en català
2. Igual en català que en castellà
3. Només o sobretot en castellà

- 31 Pensa un moment en les coses que fas al llarg de la setmana (per exemple jugar amb els amics, activitats extraescolars, estar amb familiars, anar a escola...). Escriu a la primera i segona columnes de la taula el nom de les 20 persones amb qui més et relaciones. Un cop escrits els noms, respon a les altres preguntes.

	Nom de la persona (sense llinatges)	Tipus de relació (amic, cosina, monitor...)	Ens relacionem...			En quina llengua li parles tu, amb aquesta persona?			
			Molt	Bastant	Poc	català	cat=cast	castellà	altres
1			1	2	3	1	2	3	4
2			1	2	3	1	2	3	4
3			1	2	3	1	2	3	4
4			1	2	3	1	2	3	4
5			1	2	3	1	2	3	4
6			1	2	3	1	2	3	4
7			1	2	3	1	2	3	4
8			1	2	3	1	2	3	4
9			1	2	3	1	2	3	4
10			1	2	3	1	2	3	4
11			1	2	3	1	2	3	4
12			1	2	3	1	2	3	4
13			1	2	3	1	2	3	4
14			1	2	3	1	2	3	4
15			1	2	3	1	2	3	4
16			1	2	3	1	2	3	4
17			1	2	3	1	2	3	4
18			1	2	3	1	2	3	4
19			1	2	3	1	2	3	4
20			1	2	3	1	2	3	4

- 32 Torna a la pàgina anterior i fes un cercle sobre totes les persones que van a classe amb tu.
(Exemple: En aquest quadre, s'han encerclat els noms de Maria i Marc perquè van a classe amb la persona que ha contestat)

	Nom de la persona (sense llinatges)	Tipus de relació (amic, cosina, monitor...)	Ens relacionem...			En quina llengua hi parles tu, amb aquesta persona?			
			Molt	Bastant	Poc	catàla	cat=cast	castella	altres
1	Maria	Amiga	X	2	3	X	2	3	4
2	Carme	Cosina	X	2	3	1	2	X	4
3	Marc	Amic	1	2	X	1	X	3	4

- 33 A continuació llegiràs unes frases sobre el català i el castellà. Digue's si estàs d'acord o en desacord amb cada frase.

Sobre el CATALÀ...	Totalment en desacord	En desacord	Ni d'acord ni en desacord	D'acord	Totalment d'acord
1. Pens que som capaç de llegir i entendre la majoria de textos en català.	1	2	3	4	5
2. Em pos nerviós quan he de parlar en català en una botiga.	1	2	3	4	5
3. Em sembla que sé prou català per poder escriure'l amb comoditat.	1	2	3	4	5
4. Pens que sé prou català per parlar-lo correctament.	1	2	3	4	5
5. Tenc confiança en la meua habilitat per escriure en català correctament.	1	2	3	4	5
6. Quan he de parlar en català per telèfon, vaig una mica perdut.	1	2	3	4	5
7. Em sembla que puc entendre bastant bé qualsevol persona que em parli en català.	1	2	3	4	5
8. En una botiga, estic tranquil quan he de demanar alguna cosa en català.	1	2	3	4	5
9. Pens que sé prou català per fer-ho bé en la majoria de situacions en què el necessit.	1	2	3	4	5
10. Quan em trob amb una persona que parla català i jo hi parl en català, em sent incòmode.	1	2	3	4	5
11. Em sent còmode quan he de preguntar en català com s'aniba a un lloc.	1	2	3	4	5
12. Em trob còmode quan parl en català amb amics en un grup on hi ha persones que parlen en català i castellà.	1	2	3	4	5

34

Sobre el CASTELLÀ...	Totalment en desacord	En desacord	Ni d'acord ni en desacord	D'acord	Totalment d'acord
1. Em pos nerviós quan he de parlar en castellà en una botiga.	1	2	3	4	5
2. Pens que som capaç de llegir i entendre la majoria de textos en castellà.	1	2	3	4	5
3. Em sembla que sé prou castellà per poder escriure'l amb comoditat.	1	2	3	4	5
4. Pens que sé prou castellà per parlar-lo correctament.	1	2	3	4	5
5. Quan he de parlar en castellà per telèfon, vaig una mica perdut.	1	2	3	4	5
6. Tenc confiança en la meua habilitat per escriure en castellà correctament.	1	2	3	4	5
7. Em sembla que puc entendre bastant bé qualsevol persona que em parli en castellà.	1	2	3	4	5
8. En una botiga, estic tranquil quan he de demanar alguna cosa en castellà.	1	2	3	4	5
9. Quan em trobo amb una persona que parla castellà i jo hi parl en castellà, em sent incòmode.	1	2	3	4	5
10. Pens que sé prou castellà per fer-ho bé en la majoria de situacions en què el necessit.	1	2	3	4	5
11. Em sent còmode quan he de preguntar en castellà com s'arriba a un lloc.	1	2	3	4	5
12. Em trobo còmode quan parl en castellà amb amics en un grup on hi ha persones que parlen en català i castellà.	1	2	3	4	5

35 A continuació llegiràs unes afirmacions sobre el català i el castellà. Indica si tu hi estàs d'acord o en desacord marcant sí o no.

Sobre el català...	SÍ	NO
1. Em sembla bé que tot els nins i les nines de Mallorca estudiïn el català.....	1	2
2. És desagradable aprendre el català.....	1	2
3. No serveix de res aprendre el català perquè segurament no el faré servir mai.....	1	2
4. Hauriem d'esforçar-nos per fer servir més el català.....	1	2
5. És més important aprendre anglès o francès que no català.	1	2
6. M'agrada sentir parlar català.....	1	2
7. Visc a Mallorca i per això he de conèixer, estudiar i parlar el català.....	1	2
8. A Mallorca, el català, només l'haurien d'estudiar els mallorquins.....	1	2
9. El català és una llengua que sona malament.....	1	2
10. M'agrada parlar en català.....	1	2

Sobre el castellà....		SÍ	NO
11.	El castellà és una llengua bonica.....	1	2
12.	Tots els mallorquins han de saber parlar castellà.....	1	2
13.	El castellà només l'haurien d'aprendre i estudiar els qui el parlen.....	1	2
14.	M'agrada sentir parlar castellà.....	1	2
15.	A Mallorca s'haurien d'estudiar altres idiomes abans que el castellà.....	1	2
16.	El català és més important que el castellà.....	1	2
17.	El castellà és una llengua fàcil d'aprendre.....	1	2
18.	És avorrit aprendre el castellà.....	1	2
19.	El castellà l'haurien d'ensenyar a tots els països.....	1	2
20.	Els mallorquins haurien de parlar menys castellà.....	1	2

- 36 Respon encerclant la xifra que, segons tu, descriu millor com et sents, segons els valors d'aquesta escala. Omple les tres primeres files. I les altres que vulguis (castellà, andalus, equatorià, gallec, alemany...)

		gens ni mica										totalment
EM SENT...	Mallorquí - mallorquina	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Espanyol - espanyola	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Europeu - europea	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Altres. Nom:	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	Altres. Nom:	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

- 37 A quin poble o ciutat va néixer la teva mare?

(País) _____

- 38 A quin poble o ciutat va néixer el teu pare?

(País) _____

- 39 Quina llengua va parlar la teva mare a casa seva, de petita?

Si no ho saps, pensa com parla amb els teus padrins.

1. Només o sobretot en català
2. Igual en català que en castellà
3. Només o sobretot en castellà
4. En una altra llengua, quina? _____

- 40 Quina llengua va parlar el teu pare a casa seva, de petit?
Si no ho saps, pensa com parla amb els teus padrins.
1. Només o sobretot en català
  2. Igual en català que en castellà
  3. Només o sobretot en castellà
  4. En una altra llengua, quina? _____
- 41 Quins estudis té la teva mare? (Marca només el nivell més elevat que correspongui)
1. La meua mare no va acabar l'escola primària
  2. La meua mare va acabar l'escola primària
  3. La meua mare va acabar l'escola secundària
  4. La meua mare va acabar una carrera a la universitat
- 42 Quins estudis té el teu pare? (Marca només el nivell més elevat que correspongui)
1. El meu pare no va acabar l'escola primària
  2. El meu pare va acabar l'escola primària
  3. El meu pare va acabar l'escola secundària
  4. El meu pare va acabar una carrera a la universitat
- 43 De què treballa la teva mare? .....
- 44 De què treballa el teu pare? .....

FINAL DE L'ENQUESTA. MOLTES GRÀCIES

VI. BIBLIOGRAFIA

- Agheyisi, R., & Fishman, J. A. (1970). Language Attitude Studies. A Brief Survey of Methodological Approaches. *Anthropological Linguistics*, 12 (5), 137-157.
- Allport, G. W. (1967). Attitudes. En Fishbein, M., ed. *Readings in Attitudes Theory and Measurement*. New York: John Wiley and sons.
- Baker, C. (1992). *Attitudes and Language*. Philadelphia: Multilingual Matters LTD.
- Bastardas, A. (1985). *La bilingüització de la segona generació immigrant. Realitat i factors a Vilafranca del Penedès*. Barcelona: Edicions de la Magrana S. A.
- Blas Arroyo, J. L. (1994). Valenciano y castellano. Actitudes lingüísticas en la sociedad valenciana. *Hispania*, 77 (1), 143-155.
- Buxó, I. R. (2002). Bilingüismo e interculturalidad, 2002, Barcelona: Institut
- Cargile, A. C., Giles, H., Ryan, E. B. & Bradac, J. J. (1994). Language Attitudes as a Social Process: A Conceptual Model and New Directions. *Language & Communication* 14 (3), 211-236.
- Català de Cooperació Iberoamericana, pp. 29-36.
- Cobarrubias, J., & Fishman, J. A. (Eds.). (1983). *Progress in Language Planning: International Perspectives*. New York: Mouton Publishers.
- Cooper, R. & Fishman, J. (1975). The study of Language attitudes. *Linguistics*.
- Cooper, R. (1982). *Language Spread*. Bloomington: Indiana University Press.
- Etxebarria, M. (1995). Competencia y actitudes lingüísticas en la Comunidad Autónoma Vasca. *Actes del simposio de demolingüística. III Trobada de sociolingüistes catalans*.
- Fasla, D. (2006). La situación lingüística del Magreb: lenguas en contacto, diglosia e identidad cultural. *Revista Española de Lingüística*, 36(1), pp. 157-188.
- Fasold, R. (1984). *The Sociolinguistics of Society*. Oxford: Blackwell.
- Gardner, R. C. (1982). Language attitudes and language learning. En E. B. Ryan & H. Giles (Eds.). *Attitudes towards Language Variation. Social and Applied Contexts*. (pp. 132-147). London: Edward Arnold.
- Gardner, R. C. & Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and Motivation in Second Language Learning*. Rowley: Newbury House.
- Giles, H., Bourhis, R. Y. & Taylor, D. M. (1997). Towards a theory of language in ethnic group relations. En H. Giles (Ed.). *Language, Ethnicity and Intergroup Relations* (pp. 207-348). London: Academic Press.
- González Martínez, J. (2010). Actitudes lingüísticas en una comunidad rural: Els Ports (Castellón). Datos de un cuestionario sociolingüístico. *Cultura, Lenguaje y Representación*, (8), pp. 75-95.
- Huguet, Á. and Janés, J. (2005). Niños inmigrantes en sociedades bilingües. Las actitudes ante las lenguas por parte de los escolares recién llegados a Cataluña. *C&E.Cultura y Educación*, 17(4), pp. 309-321.
- Kremnitz, G. (1993). *Multilingüisme Social. Aspectes institucionals, socials i individuals* (Ulrich Malsch, Trans.) Barcelona: Edicions 62.
- Lambert, W. (1977). Culture and Language as factors in learning and education. En F. Eckman. *Current Themes in Linguistics: Bilingualism, Experimental Linguistics and Language Typologies*. Washington: Hemisphere Publishing.
- Lieberman, S. (1965). A Societal Theory of Race and Ethnic Relations. *Language Diversity and Language Contact*. Stanford: Stanford University Press.
- Lieberman, S. (1970). *Language Ethnic Relations in Canada*. New York: John Wiley & Sons.
- López Morales, H. (1993). *Sociolingüística*. Madrid: Gredos.
- Mackey, W. F. (1976). *Bilingüisme et Contact des Langues*. París: Éditions Klincksieck.

- Manga, A. (2011). Contacto entre lenguas locales y lenguas extranjeras. Caso de un entorno plurilingüe. *Ogigia. Revista Electrónica de Estudios Hispánicos*, (9), pp. 7-17.
- Marcos Marín, F.A. (2000). Lenguas y cultura, acuerdos y conflictos. *Anaquel de Estudios Árabes*, 11, pp. 393-406.
- Melià, J. (1992). Llengua i immigració: la llengua i els immigrants de segona generació a Mallorca. *Immigració, racisme i xenofòbia a Mallorca*. Barcelona: El Tall.
- Melià, J. (1997). *La llengua dels joves. Comportaments i representacions lingüístics dels adolescents mallorquins*. Palma: Universitat de les Illes Balears. Servei de Publicacions i Intercanvi Científic.
- Melià, J. (1998). Palma i pobles: les dues cares de la situació lingüística a Mallorca. *Actes de la Cinquena Trobada de Sociolingüistes Catalans*. Institut de Sociolingüística Catalana.
- Moreno Fernández, F. (2009). Integración sociolingüística en contextos de inmigración: marco epistemológico para su estudio en España. *Lengua y Migración*, 1(1), pp. 121-156.
- Pieras, F. (1999). *Social Dynamics of Language Contact in Palma de Mallorca: Attitude and phonological transfer*. (Thesis).
- Portes, A. & Hao, L. (2001). "E pluribus unum": Bilingüismo y pérdida de la lengua en la segunda generación. *Revista de Occidente*. (240). 58-81.
- Romera, M. (2000). El español en Estados Unidos: la lengua de la emigración. La controversia acerca de la educación bilingüe. *Textos de Didáctica de la Lengua y de la Literatura*, (23), pp. 45-57.
- Rubin, J. y R. S. (Ed.). (1973). *Language Planning: Current Issues and Research*. Washington, D. C.: Georgetown University Press.
- Ryan, E. B., & Giles, H. (Eds.). (1982). *Attitudes towards Language Variation. Social and Applied Contexts*. London: Edward Arnold.
- Said-Mohand, A. (2010). Inglés y español en Gibraltar: Usos y actitudes lingüísticas entre la población joven. *Tonos Digital*, (19).
- Salvà, P. (2004). La nova realitat geodemogràfica de les Illes Balears al començament del segle XXI: creixement de la població i fluxos migratoris. *Treballs de Sociolingüística Catalana*. (18), pp. 131-142.
- Sarsanedas, J. (2002). Ventajas e inconvenientes del bilingüismo, 2002, Barcelona: Institut Català de Cooperació Iberoamericana, pp. 99-101.
- Shaw & Wright. (1967). Methods of scale construction. En Shaw & Wright, eds. *Scales for the measurement of attitudes*. New York: Mc. Grawhill.
- Shuy, R. W., Wolfram, W. & Rivey, W. (1973) (Eds.). (1973). *Language Attitudes: Current Trends and Prospects*. Washinton D. D.: Georgetown University Press.
- Siguan, M. (1986). La asimilación de los inmigrados en la sociedad catalana: el punto de vista del sicólogo. *La inmigración en Cataluña*. Barcelona: Ed. Materiales.
- Siguán, M. (2002). Bilingüismo y lenguas en contacto, 2002, Barcelona: Institut Català de Cooperació Iberoamericana, pp. 17-27.
- Silva-Corvalán, C. (1989). *Sociolingüística: teoría y análisis*. Madrid: Alhambra.
- Vallverdú, F. (2002). Introducción al bilingüismo, 2002, Barcelona: Institut Català de Cooperació Iberoamericana, pp. 9-15.
- Vila Mendiburu, J.I. (2008). Lengua familiar y conocimiento de la lengua escolar en Cataluña al finalizar la Educación Infantil. *Revista de Educación (Madrid)*, (346), pp. 401-424.
- Villaverde, J.A. (2003). Algunes dades sobre el coneixement i la transmissió del català a les Illes Balears. *Treballs de Sociolingüística Catalana*. pp. 159-167.
- Waas, I. (2008). *Actitudes lingüísticas en las Islas Baleares*. Tesina final de la Maestría Comunicación Intercultura. Universidad de Utrecht.